

Rule of Law Institutional
Strengthening Program (ROLISP)

Consiliul Superior
al Magistraturii

Ministerul Justiției
al Republicii Moldova

SUMAR COMPARATIV

AL RAPORTULUI DE EVALUARE A INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI DIN REPUBLICA MOLDOVA

SEPTEMBRIE 2012

Producerea acestui Raport a fost posibilă datorită suportului generos din partea poporului american prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) în cadrul Programului de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept (ROLISP). Conținutul acestui Raport ține de responsabilitatea autorilor și nu reflectă în mod necesar viziunea USAID sau a Guvernului Statelor Unite.

Sumar comparativ

În ultimii ani, sistemul judiciar din Republica Moldova se confruntă cu un șir de probleme legate de deficiențe de infrastructură, necesitatea sporirii gradului de securitate, automatizarea instanțelor de judecată și creșterea substanțială a volumului de muncă a judecătorilor și angajaților instanțelor judecătorești.

Prezentul sumar comparativ își propune să evidențieze caracteristicile specifice, precum și punctele tari și slabe ale fiecărei instanțe de judecată din Republica Moldova în domeniile ce țin de infrastructura, automatizarea, volumul de muncă, resursele umane, serviciile pentru public și bugetul instanțelor judecătorești.

Informația prezentată în sumarul comparativ va permite identificarea și prioritizarea instanțelor judecătorești atunci când, la nivel național, se vor planifica acțiuni de remediere a deficiențelor constatate în diverse aspecte de activitate ale acestora. Prezentul sumar comparativ va fi util și pentru elaborarea și aprobarea standardelor uniforme de design al spațiului pentru instanțele judecătorești, elaborarea politicii privind securitatea clădirilor și angajaților instanțelor de judecată, planificarea activităților de finalizare a automatizării sistemului judecătoresc, analiza numărului necesar de judecători, dar și evaluarea repartizării alocațiilor bugetare și eficiența utilizării acestora de către instanțele de judecată.

I. INFRASTRUCTURA

Importanța infrastructurii instanțelor de judecată nu trebuie subestimată, dat fiind faptul că aceasta contribuie la promovarea respectului față de justiție și, în unele cazuri, poate afecta chiar solemnitatea, transparența și corectitudinea procesului de înfăptuire a justiției. Astfel, designul clădirii unei instanțe de judecată poate fie să contribuie la atingerea scopurilor și obiectivelor înfăptuirii justiției, fie să le pericliteze. De exemplu, o sală de ședințe poate fi amenajată și amplasată într-o clădire astfel, încât judecătorul nu poate să mențină ordinea în sala de ședințe sau să audă martorii. Holurile nesecurizate pun în pericol siguranța tuturor angajaților, iar materialele din dosarele pierdute sau deteriorate pot afecta procesul de executare a hotărârilor. Accesul liber al cetățenilor în birourile judecătorilor facilitează comunicările necorespunzătoare între judecători și justițiabili, iar starea deplorabilă a interiorului clădirilor instanțelor de judecată știrbesc din imaginea pe care justiția ar trebuie să o aibă în ochii cetățenilor.

În Republica Moldova clădirile instanțelor judecătorești, de regulă, se împart în două categorii de bază: clădiri vechi, construite conform standardelor sovietice de proiectare din anii '70 și clădiri care nu au fost proiectate pentru a servi drept instanțe de judecată însă, ulterior, au fost puse la dispoziția acestora. La moment, infrastructura multor instanțe de judecată din Moldova este în stare nesatisfăcătoare. Proiectarea actuală a clădirilor nu permite în multe cazuri o separare a spațiilor rezervate publicului, personalului judecătoresc și deținuților. În multe judecătării nu există suficiente săli de ședințe, astfel încât cauzele sunt examinate în birourile judecătorilor. Această situație are un impact negativ asupra mediului de lucru al personalului, activității instanțelor și a procesului de înfăptuire a justiției.

Mai jos este prezentată informație detaliată despre starea infrastructurii, dezagregată pe instanțe de judecată. În special, este apreciată starea unor asemenea elemente ale infrastructurii instanțelor de judecată, precum fațada, sistemele de alimentare cu apă, energie electrică, canalizarea, încălzirea, interiorul și acoperișul clădirii. Starea acestor elemente este apreciată cu calificative de la 1 la 4 (1 reprezentând starea foarte bună, iar 4 – starea nesatisfăcătoare).

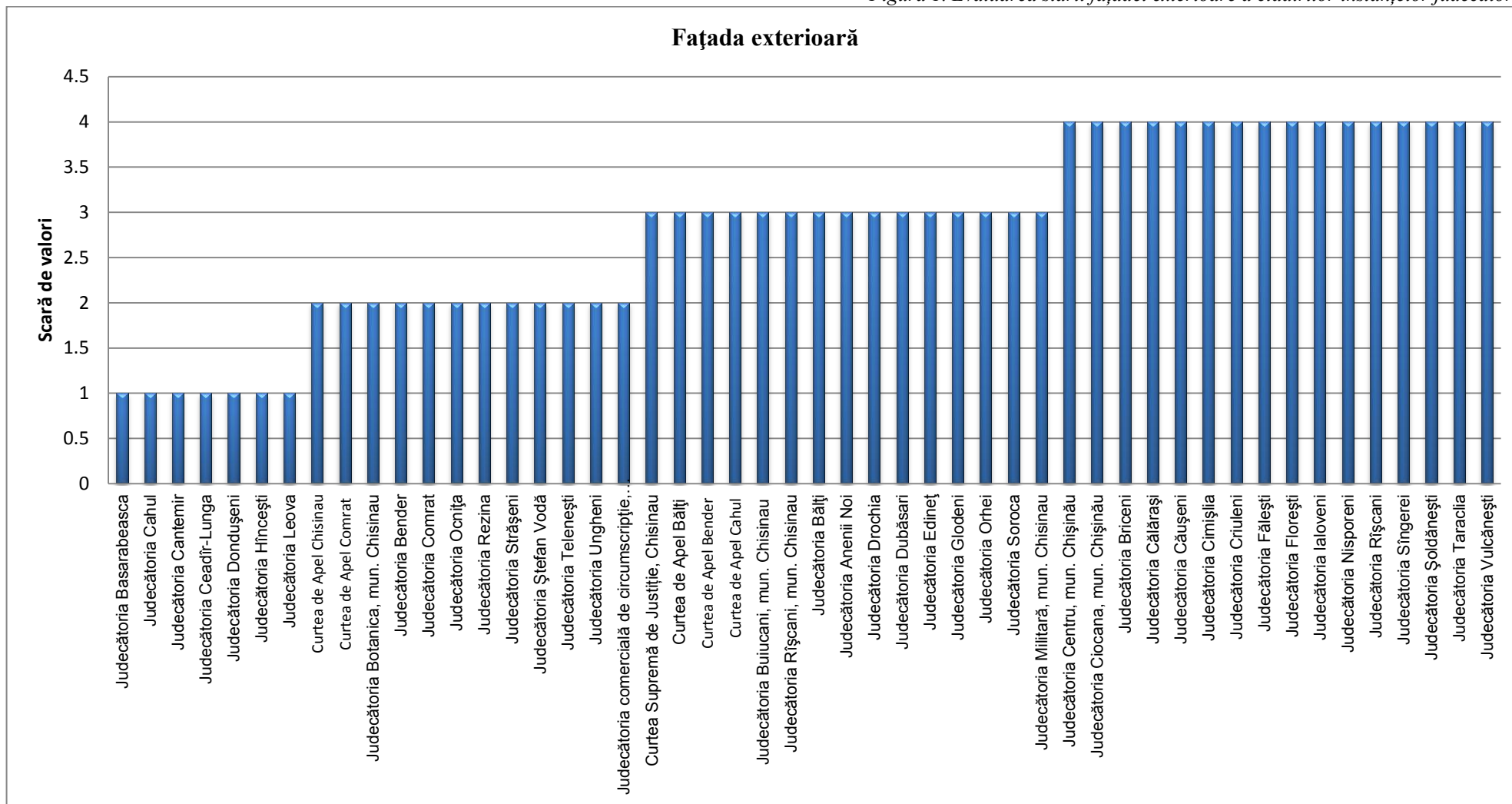
Tabelul 1. Evaluarea infrastructurii instanțelor judecătorești¹

N/o	Denumirea instanței de judecată	Fațada exterioară	Alimentare cu apă	Alimentare cu energie electrică	Sistem de canalizare	Sistem de încălzire	Acoperiș	Interior
1	Curtea Supremă de Justiție, mun. Chișinău	3	2	3	3	2	3	3
2	Curtea de Apel, mun. Chișinău	2	3	3	3	2	3	3
3	Curtea de Apel Bălți	3	2	3	2	2	1	3
4	Curtea de Apel Bender	3	3	4	4	4	2	1
5	Curtea de Apel Cahul	3	2	3	2	2	2	3
6	Curtea de Apel Comrat	2	3	1	2	1	1	1
7	Judecătoria Botanica, mun. Chișinău	2	4	1	4	4	--	3
8	Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău	3	4	4	4	2	3	3
9	Judecătoria Centru, mun. Chișinău	4	4	2	4	4	4	3
10	Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău	4	4	4	4	3	4	4
11	Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău	3	2	1	2	2	2	2
12	Judecătoria Bălți	3	2	3	2	1	3	3
13	Judecătoria Bender	2	1	2	1	2	2	1
14	Judecătoria Anenii Noi	3	2	4	2	2	2	3
15	Judecătoria Basarabeasca	1	2	1	2	1	2	1
16	Judecătoria Briceni	4	2	1	1	1	3	4
17	Judecătoria Cahul	1	2	2	2	1	2	2
18	Judecătoria Cantemir	1	1	1	1	1	1	1
19	Judecătoria Călărași	4	1	1	1	2	1	--
20	Judecătoria Căușeni	4	4	4	4	4	4	3
21	Judecătoria Ceadr-Lunga	1	1	1	1	1	1	1
22	Judecătoria Cimișlia	4	4	4	4	3	4	4
23	Judecătoria Comrat	2	2	2	2	2	2	2
24	Judecătoria Criuleni	4	1	3	4	4	3	3
25	Judecătoria Dondușeni	1	1	3	4	1	3	1
26	Judecătoria Drochia	3	2	4	4	1	3	4
27	Judecătoria Dubăsari	3	--	2	--	2	3	3
28	Judecătoria Edineț	3	3	4	3	3	3	2
29	Judecătoria Fălești	4	3	3	1	2	4	4
30	Judecătoria Florești	4	2	4	2	1	2	4
31	Judecătoria Glodeni	3	1	2	1	2	2	3
32	Judecătoria Hîncești	1	1	3	1	3	1	3
33	Judecătoria Ialoveni	4	2	4	2	4	2	3
34	Judecătoria Leova	1	1	2	1	2	4	1
35	Judecătoria Nisporeni	4	2	2	2	2	4	1
36	Judecătoria Ocnîța	2	2	3	2	3	2	3
37	Judecătoria Orhei	3	1	4	4	1	4	4
38	Judecătoria Rezina	2	2	1	2	2	1	1
39	Judecătoria Rîșcani	4	2	2	2	2	4	2
40	Judecătoria Sîngerei	4	2	2	2	2	3	2
41	Judecătoria Soroca	3	2	1	4	3	1	2
42	Judecătoria Strășeni	2	2	2	3	4	2	1
43	Judecătoria Șoldănești	4	4	4	--	1	3	4
44	Judecătoria Ștefan Vodă	2	3	3	3	1	2	4
45	Judecătoria Taraclia	4	4	4	4	4	4	4
46	Judecătoria Telenești	2	2	1	1	1	2	1
47	Judecătoria Ungheni	2	2	2	2	2	2	2
48	Judecătoria Vulcănești	4	3	3	3	1	1	3
49	Judecătoria Militară, mun. Chișinău	3	2	3	2	3	3	4
50	Judecătoria comercială de circumscripție, mun. Chișinău	2	3	4	3	4	--	4

¹ 1 – Foarte bună, 2 – Bună, 3 – Satisfăcătoare, 4 - Nesatisfăcătoare

În *Figura 1* este prezentată aprecierea stării fațadei exterioare a instanțelor judecătorești, grupată pe calificative de la 1 la 4. Fațada a 7 clădiri este în stare foarte bună. Alte 12 clădiri ale instanțelor de judecată au o fațadă în stare bună. În 15 instanțe fațada a fost apreciată ca fiind în stare satisfăcătoare, pe când fațada altor 16 clădiri este în stare nesatisfăcătoare.

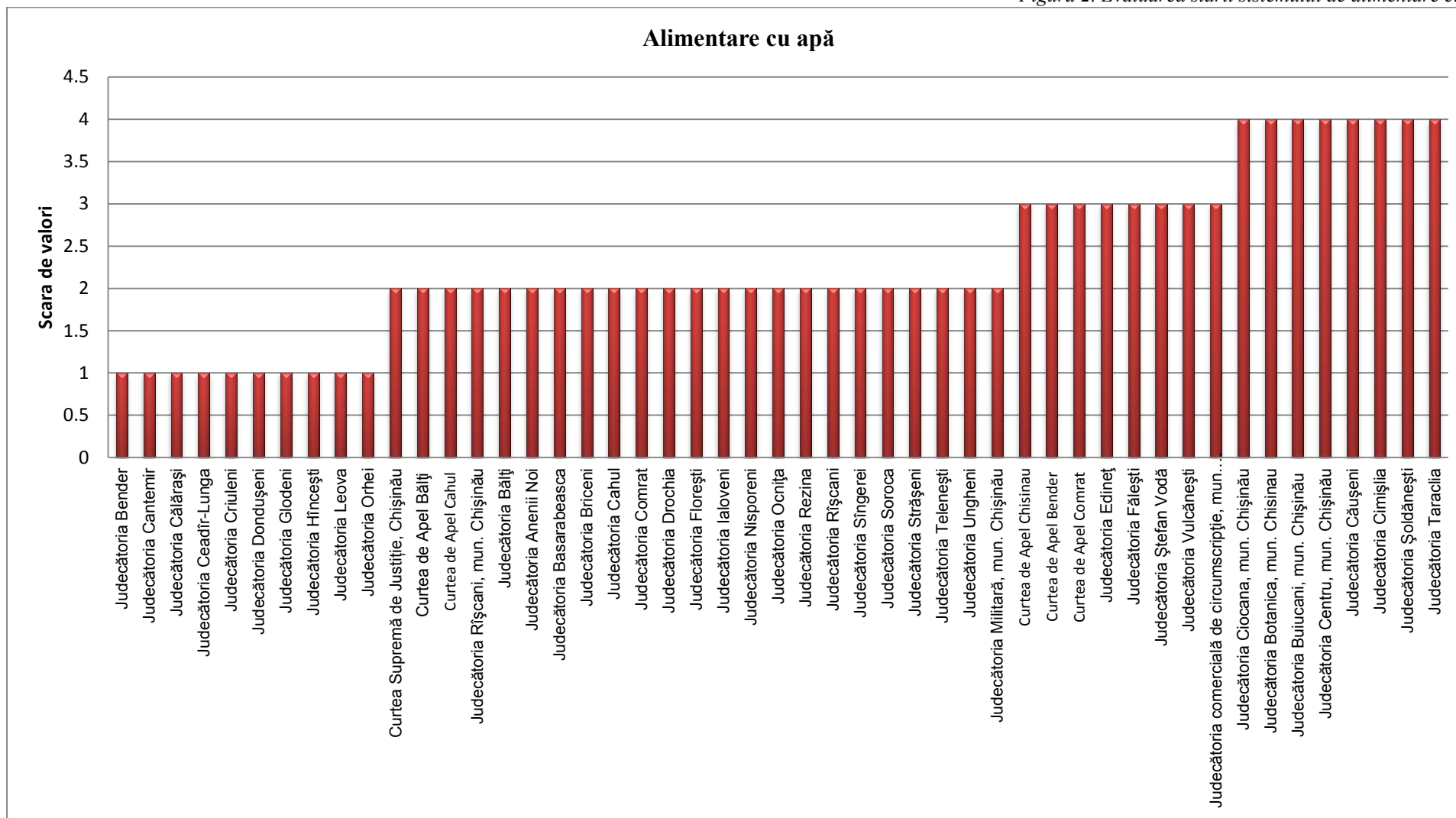
Figura 1. Evaluarea stării fațadei exterioare a clădirilor instanțelor judecătorești²

² 1 – Foarte bună, 2 – Bună, 3 – Satisfăcătoare, 4 - Nesatisfăcătoare

Figura 2 reflectă starea sistemului de alimentare cu apă a clădirilor, în care își au sediul instanțele de judecată. Reieșind din informația prezentată în Figura 2 se poate conchide că 10 instanțe judecătorești beneficiază de un sistem de alimentare cu apă în stare foarte bună. În 23 de judecătorii sistemul de alimentare cu apă este în stare bună, iar în alte 8 instanțe de judecată – în stare satisfăcătoare. Alte 8 clădiri sunt conectate la sisteme de alimentare cu apă în stare nesatisfăcătoare. Judecătoria Dubăsari nu dispune de sistem centralizat de alimentare cu apă.

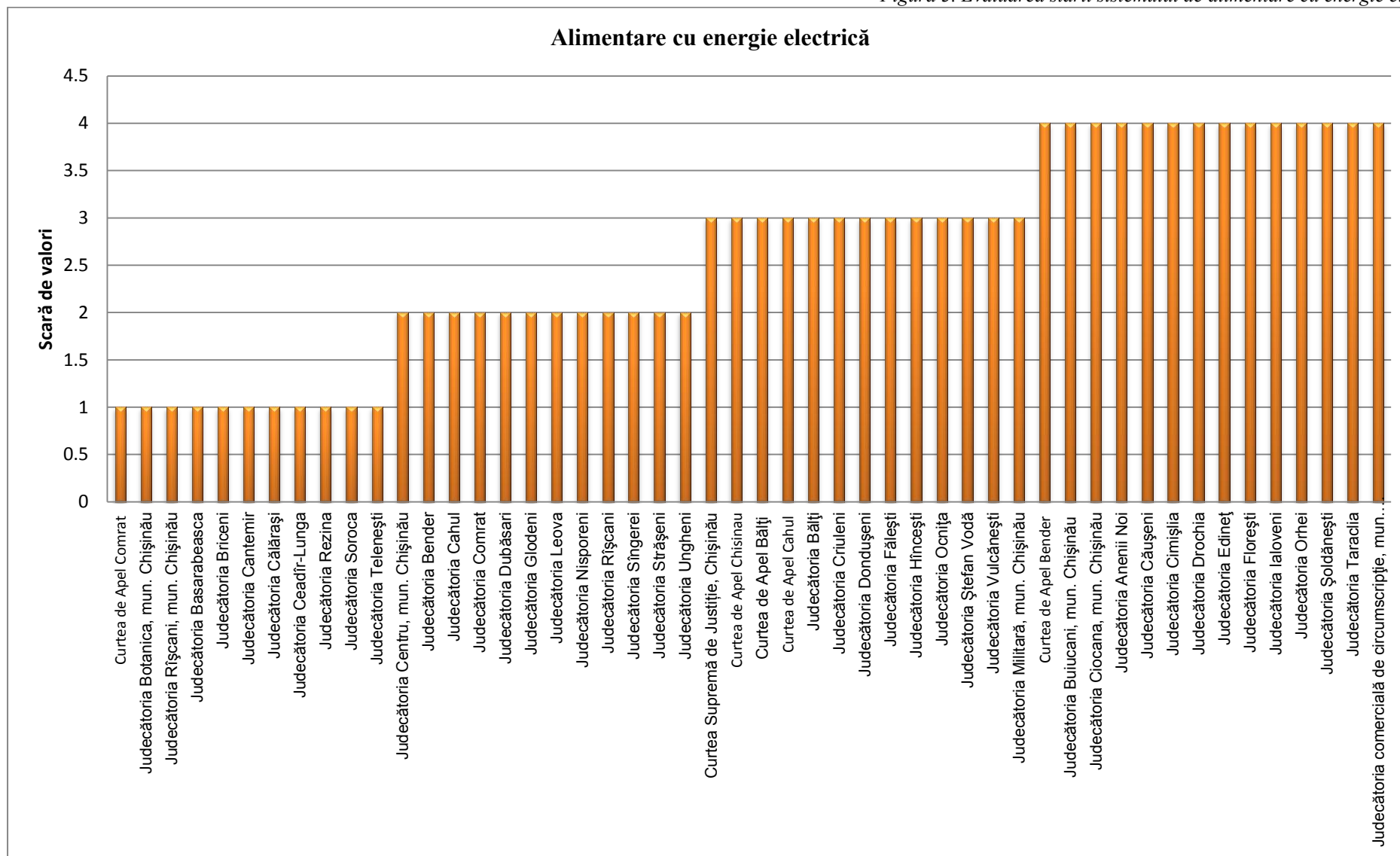
Figura 2. Evaluarea stării sistemului de alimentare cu apă³

³ 1 – Foarte bună, 2 – Bună, 3 – Satisfăcătoare, 4 - Nesatisfăcătoare

Figura 3 ilustrează aprecierea stării rețelelor electrice în clădirile instanțelor de judecată. Starea sistemului de alimentare cu energie electrică este foarte bună în 11 judecătoria și bună în 12 judecătoria. În 13 instanțe de judecată starea sistemului de alimentare cu energie electrică este satisfăcătoare, fiind nesatisfăcătoare în alte 14 instanțe de judecată.

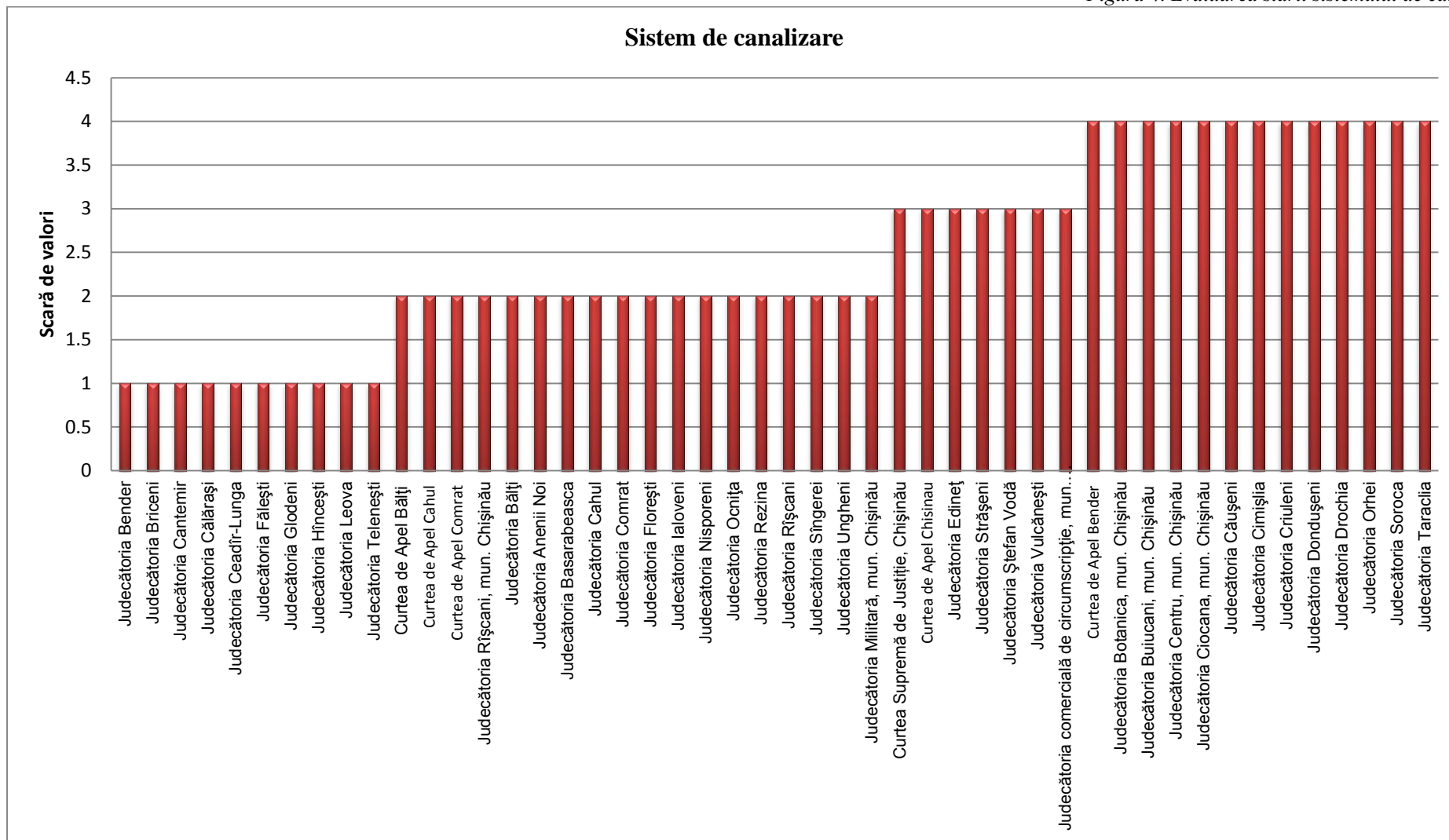
Figura 3. Evaluarea stării sistemului de alimentare cu energie electrică⁴

⁴ 1 – Foarte bună, 2 – Bună, 3 – Satisfăcătoare, 4 - Nesatisfăcătoare

În *Figura 4* este prezentată evaluarea stării sistemului de canalizare din cadrul clădirilor care servesc drept sedii ale instanțelor de judecată. Starea sistemului de canalizare în 10 judecătoria este foarte bună și bună în 18 instanțe de judecată. 7 judecătoria dispun de un sistem de canalizare în stare satisfăcătoare, pe cînd în alte 13 clădiri sistemul de canalizare este în stare nesatisfăcătoare. Judecătoriile Șoldănești și Dubăsari nu dispun de sistem de canalizare.

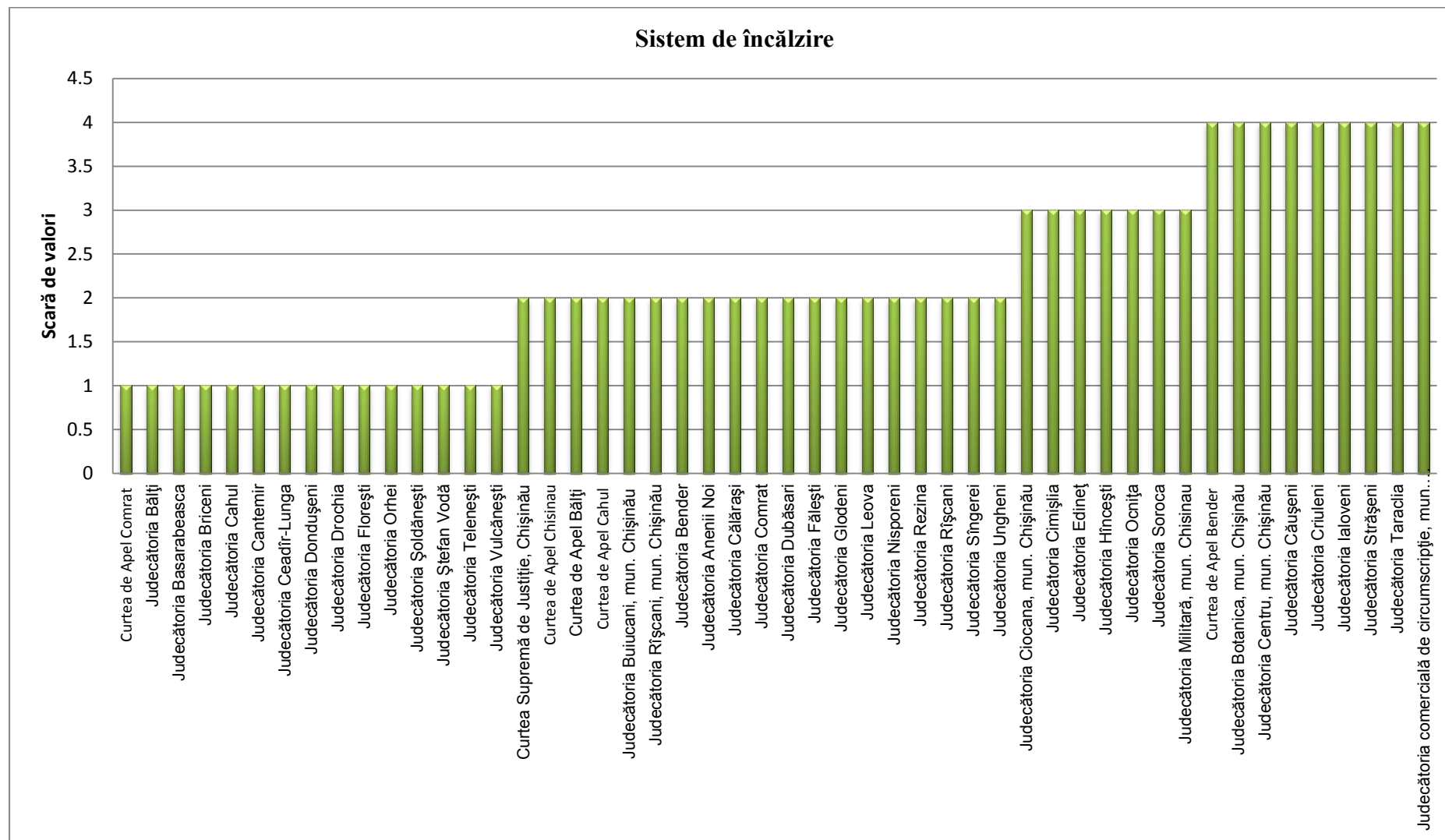
*Figura 4. Evaluarea stării sistemului de canalizare*⁵

⁵ 1 – Foarte bună, 2 – Bună, 3 – Satisfăcătoare, 4 - Nesatisfăcătoare

Figura 5 reflectă starea sistemului de încălzire din clădirile instanțelor de judecată. Potrivit graficului, în 15 clădiri starea sistemului de încălzire este foarte bună, iar în 19 instanțe de judecată starea acestuia este bună. 7 judecătoria au un sistem de încălzire în stare satisfăcătoare, iar în alte 9 clădiri starea acestuia este nesatisfăcătoare.

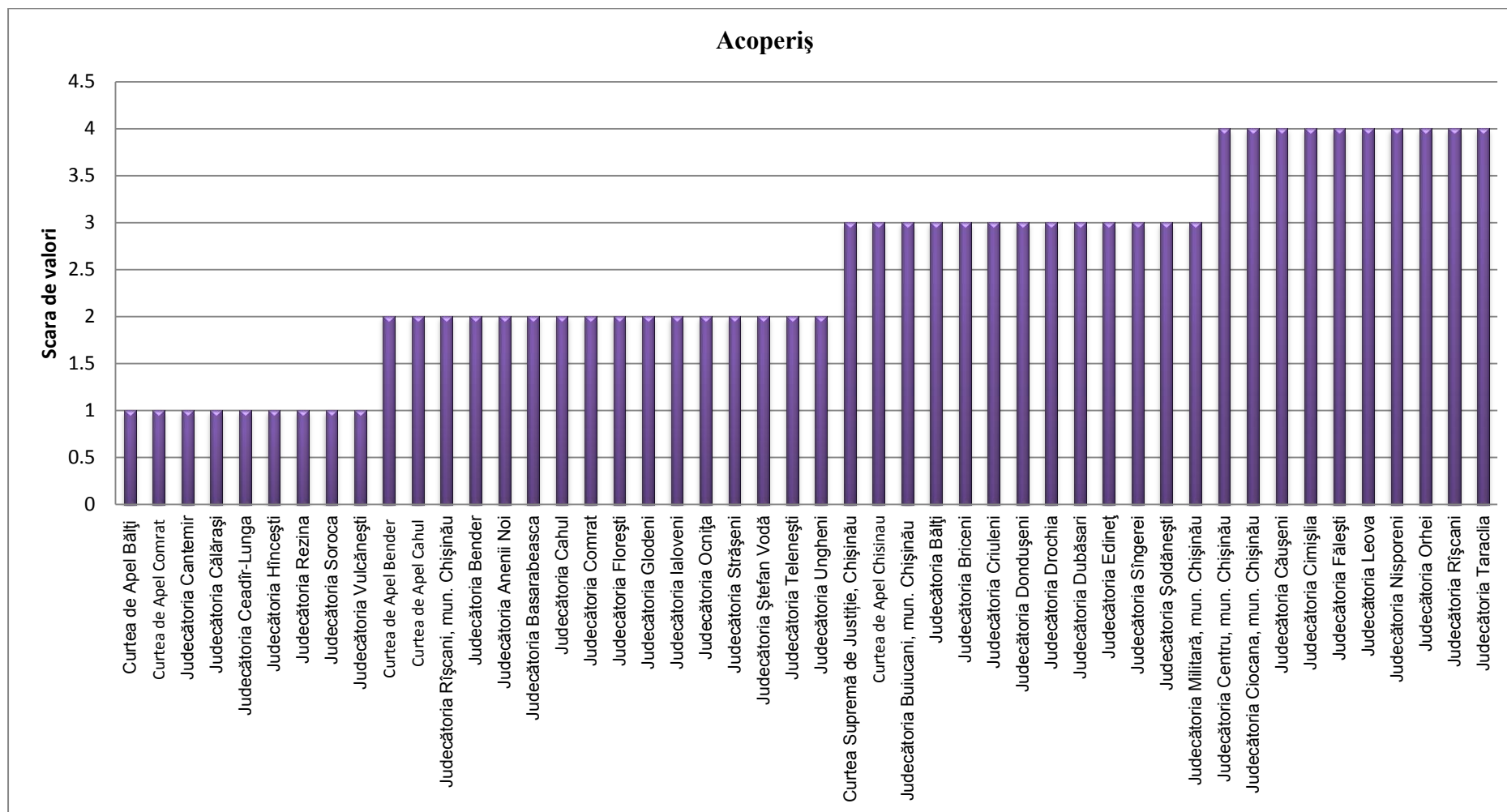
Figura 5. Evaluarea stării sistemului de încălzire⁶

⁶ 1 – Foarte bună, 2 – Bună, 3 – Satisfăcătoare, 4 - Nesatisfăcătoare

Din *Figura 6* reiese că în 9 sedii ale instanțelor judecătorești starea acoperișului este foarte bună. Starea acoperișului în 16 judecătării este bună. În 13 judecătării acoperișul a fost apreciat ca fiind în stare satisfăcătoare, pe cînd în alte 10 clădiri starea acestuia este nesatisfăcătoare. La Judecătoria Botanica etajul 4 se află în proces de construcție. Evaluarea stării acoperișului nu a fost posibilă. Judecătoria comercială de circumscripție este amplasată la etajul 2 al unei clădiri cu 3 etaje.

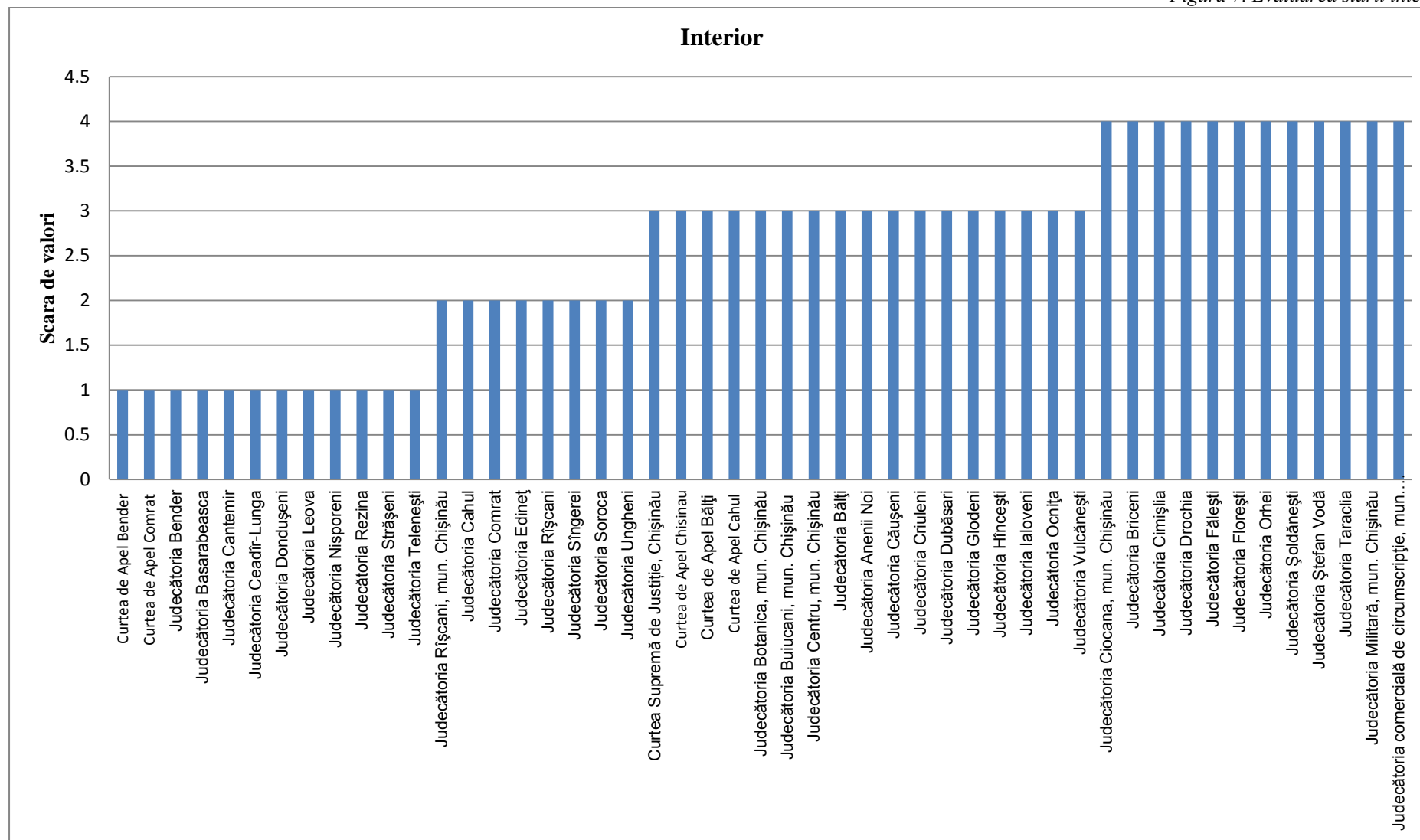
Figura 6. Evaluarea stării acoperișului⁷

⁷ 1 – Foarte bună, 2 – Bună, 3 – Satisfăcătoare, 4 - Nesatisfăcătoare

Din datele prezentate în *Figura 7* rezultă că în 12 instanțe de judecată starea spațiilor din interiorul clădirilor este în stare foarte bună. În 8 clădiri interiorul este în stare bună. În 17 clădiri starea interiorului a fost apreciată ca fiind satisfăcătoare, iar în alte 12 judecătoria interiorul este în stare nesatisfăcătoare. La Judecătoria Călărași condițiile din interior nu au fost evaluate din motivul desfășurării lucrărilor de reparație capitală.

Figura 7. Evaluarea stării interiorului⁸

⁸ 1 – Foarte bună, 2 – Bună, 3 – Satisfăcătoare, 4 - Nesatisfăcătoare

În *Tabelul 2* este prezentată informația despre suprafața totală a clădirilor în care își au sediul instanțele judecătorești și numărul total de angajați care activează în instituțiile corespunzătoare. Instanțele de judecată sunt listate în ordine descrescătoare a dimensiunii spațiului disponibil.

Tabelul 2. Suprafața totală a sediilor instanțelor judecătorești în raport cu numărul total de angajați

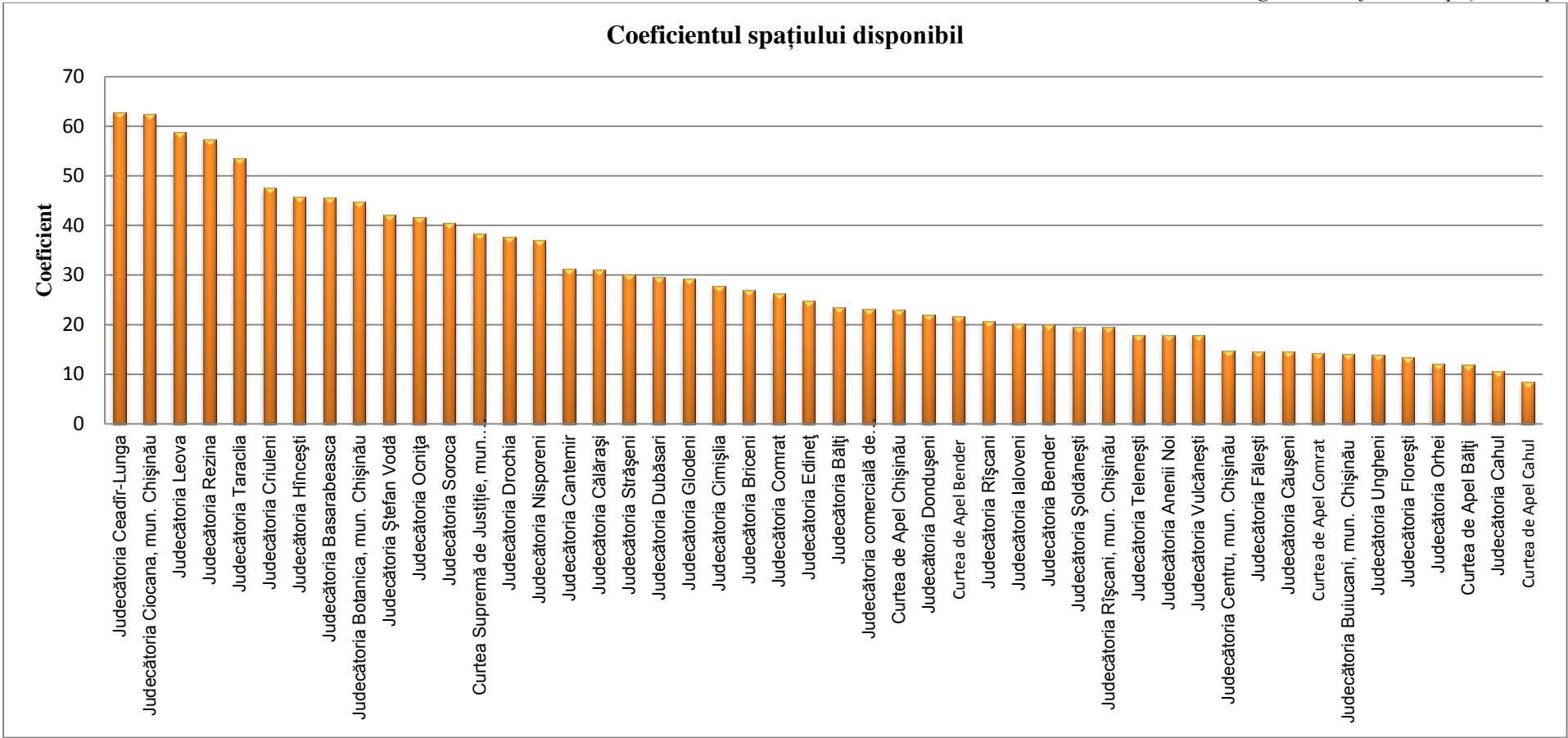
N/o	Denumirea instanței	Suprafața totală a clădirii (m2)	Numărul de judecători	Personalul instanței	Total angajați
1.	Judecătoria Ceadr-Lunga	1600.00	5	20.5	25.5
2.	Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău	3624.00	13	45	58
3.	Judecătoria Leova	1439.80	4	20.5	24.5
4.	Judecătoria Rezina	1317.00	5	18	23
5.	Judecătoria Taraclia	1390.50	5	21	26
6.	Judecătoria Criuleni	1453.00	6	24.5	30.5
7.	Judecătoria Hîncești	1443.20	9	22.5	31.5
8.	Judecătoria Basarabeasca	979.60	4	17.5	21.5
9.	Judecătoria Botanica, mun. Chișinău	3265.00	18	55	73
10.	Judecătoria Ștefan Vodă	990.40	4	19.5	23.5
11.	Judecătoria Ocnîța	894.00	4	17.5	21.5
12.	Judecătoria Soroca	1721.40	10	32.5	42.5
13.	Curtea Supremă de Justiție, mun. Chișinău	8383.66	49	170	219
14.	Judecătoria Drochia	1150.00	6	24.5	30.5
15.	Judecătoria Nisporeni	962.00	5	21	26
16.	Judecătoria Cantemir	719.46	4	19	23
17.	Judecătoria Călărași	948.03	6	24.5	30.5
18.	Judecătoria Strășeni	1036.00	8	26.5	34.5
19.	Judecătoria Dubăsari	755.28	5	20.5	25.5
20.	Judecătoria Glodeni	861.50	5	24.5	29.5
21.	Judecătoria Cimișlia	765.00	4	23.5	27.5
22.	Judecătoria Briceni	805.76	6	24	30
23.	Judecătoria Comrat	773.20	6	23.5	29.5
24.	Judecătoria Edineț	805.76	7	25.5	32.5
25.	Judecătoria Bălți	1639.50	18	52	70
26.	Judecătoria comercială de circumscripție, mun. Chișinău	783.40	12	22	34
27.	Curtea de Apel Chișinău	3148.60	41	96.5	137.5
28.	Judecătoria Dondușeni	570.68	5	21	26
29.	Curtea de Apel Bender	1030.00	10	37.5	47.5
30.	Judecătoria Rîșcani	536.00	5	21	26
31.	Judecătoria Ialoveni	644.00	6	26	32
32.	Judecătoria Bender	568.30	7	21.5	28.5
33.	Judecătoria Șoldănești	410.30	4	17	21
34.	Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău	1373.00	19	51.5	70.5

35.	Judecătoria Telenești	475.30	6	20.5	26.5
36.	Judecătoria Anenii Noi	500.30	6	22	28
37.	Judecătoria Vulcănești	408.00	3	20	23
38.	Judecătoria Centru, mun. Chișinău	999.10	17	51	68
39.	Judecătoria Fălești	450.00	6	25	31
40.	Judecătoria Căușeni	448.40	7	24	31
41.	Curtea de Apel Comrat	583.30	7	34	41
42.	Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău	982.70	19	51	70
43.	Judecătoria Ungheni	460.30	8	25	33
44.	Judecătoria Florești	476.70	8	27.5	35.5
45.	Judecătoria Orhei	424.20	8	27	35
46.	Curtea de Apel Bălți	1089.40	22	70	92
47.	Judecătoria Cahul	430.00	9	31.5	40.5
48.	Curtea de Apel Cahul	304.50	6	30.5	36.5
49.	Judecătoria Sîngerei	-	6	22	28
50.	Judecătoria Militară, mun. Chișinău	-	3	7	10
TOTAL		56819.53	466	1595	2061

Informația prezentată mai sus demonstrează lipsa de uniformitate și raționament logic care ar sta la baza raportului între dimensiunea spațiului disponibil și numărul angajaților instanței de judecată. De regulă, spațiul alocat trebuie să varieze în dependență de numărul de angajați. Adică, cu cât mai mare este numărul de angajați, cu atât mai mare trebuie să fie dimensiunea spațiului alocat instanței de judecată. În Republica Moldova spațiul alocat nu se bazează pe numărul angajaților, ci se oferă în dependență de alte criterii, unul dintre care fiind disponibilitatea sau lipsa resurselor financiare necesare pentru construcția unor clădiri noi, care să asigure condiții adecvate de activitate.

În *Figura 8* este prezentat coeficientul spațiului disponibil în instanțele judecătorești din Republica Moldova. Din datele prezentate mai jos reiese că de cel mai înalt coeficient al spațiului disponibil versus numărul total de angajați se bucură Judecătoriile Ceadr-Lunga, Ciocana, mun. Chișinău, Leova, Rezina, Taraclia. Cel mai jos coeficient îi este atribuit Curții de Apel Cahul, unde 36,5 unități de personal activează într-un spațiu cu o suprafață totală de 304,5 m².

Figura 8. Coeficientul spațiului disponibil

În cadrul vizitelor efectuate, au fost evaluate necesitățile de spațiu ale fiecărei instanțe de judecată. Din datele prezentate mai jos rezultă că tipurile de spații cu insuficiența cărora se confruntă instanțele de judecată din Republica Moldova se rezumă, în mare parte, la spațiile de oficiu și sălile de ședințe.

Tabelul 3. Necesități de spațiu în instanțele judecătorești din Republica Moldova

N/o	Denumirea instanței de judecată	Spații de oficiu	Săli de ședințe	Spații pentru deținuți	Spații pentru minorii deținuți	Spații pentru minorii participanți la proces	Veceuri pentru personal	Veceuri pentru justițiabili	Spații separate pentru martorii anonimi	Spațiu pentru server	Spațiu pentru arhivă	Spații pentru avocați pentru a face cunoștință cu dosarul
1	Curtea Supremă de Justiție, mun. Chișinău				1	1			1			

2	Curtea de Apel Chișinău	30	7	7	1	1		2	1	1		
3	Curtea de Apel Bălți											
4	Curtea de Apel Bender		2		1	1	3			1		
5	Curtea de Apel Cahul	5	1		1	1			1	1		
6	Curtea de Apel Comrat	7	5	1	1	1	4	2	1			
7	Judecătoria Botanica, mun. Chișinău		13									
8	Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău	10	19	10	1			1		1		
9	Judecătoria Centru, mun. Chișinău		19	1	1	1	1	1	1	1		
10	Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău	8	4					1	1	1		
11	Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău	1	10	3	1	1	2			1	1	2
12	Judecătoria Bălți	18	5				1	1	1			
13	Judecătoria Bender											
14	Judecătoria Anenii Noi		1					1		1		
15	Judecătoria Basarabeasca											
16	Judecătoria Briceni		3	1	1	1		2		1		1
17	Judecătoria Cahul	14	4		1	1						
18	Judecătoria Cantemir				1	1			1			
19	Judecătoria Călărași	3	4	5	8							
20	Judecătoria Căușeni	2	2	1	1	1	1	1				
21	Judecătoria Ceadr-Lunga				1	1						
22	Judecătoria Cimișlia					1						
23	Judecătoria Comrat											
24	Judecătoria Criuleni											
25	Judecătoria Dondușeni		2			1		1				
26	Judecătoria Drochia		1				1					
27	Judecătoria Dubăsari	2	2	1						1		
28	Judecătoria Edineț	7	3	1	1		1		1	1		1
29	Judecătoria Fălești	3	3	1	1	1			1		1	
30	Judecătoria Florești	4	3	1	1	1	1	1				
31	Judecătoria Glodeni			1	1	1			1			
32	Judecătoria Hîncești											
33	Judecătoria Ialoveni										2	
34	Judecătoria Leova	2				1						
35	Judecătoria Nisporeni	1										
36	Judecătoria Ocnița	3	3		1	1	1	1	1			
37	Judecătoria Orhei		1								1	
38	Judecătoria Rezina			1		1						
39	Judecătoria Rîșcani	5	1		1	1		1	1			
40	Judecătoria Singerei		4	1	1	1	2	1	1	1		
41	Judecătoria Soroca	4	2	1	1	1			1			
42	Judecătoria Strășeni				1	1		1	1			
43	Judecătoria Șoldănești			1	1	1	2	1			1	

44	Judecătoria Ștefan Vodă	12	3	1	1	1		1	1	1		
45	Judecătoria Taraclia	8	3	1	1	1		1	1			
46	Judecătoria Telenești		2									
47	Judecătoria Ungheni	6	5	1		1			1			
48	Judecătoria Vulcănești				1			1	1			
49	Judecătoria Militară, mun. Chișinău											
50	Judecătoria comercială de circumscripție, mun. Chișinău		5									
TOTAL		155	142	41	34	28	20	22	20	13	6	4

Concluzii

- O bună parte din judecătoriile ordinare și curțile de apel din Moldova sunt amplasate în clădiri care nu sunt potrivite în general pentru operarea eficientă a unei instanțe moderne.
- Fațada exterioară a 32% din numărul total de clădiri ale instanțelor de judecată este calificată ca fiind în stare nesatisfăcătoare, 30% - în stare satisfăcătoare, 24% - în stare bună și 14% - în stare foarte bună.
- 14,3% din numărul total de clădiri sunt conectate la sistemul de alimentare cu apă apreciat ca fiind în stare nesatisfăcătoare, 16,3% - în stare satisfăcătoare, 49% - în stare bună și 20,4% - în stare foarte bună. Una dintre judecătorii nu dispune de sistem de alimentare cu apă.
- Alimentarea cu energie electrică este nesatisfăcătoare în 28% de clădiri, satisfăcătoare – în 26%, bună – în 24% și foarte bună – în 22% din numărul total de clădiri.
- Starea sistemului de canalizare este nesatisfăcătoare în 27,1% de clădiri, satisfăcătoare – în 14,6%, bună – în 37,5% și foarte bună – în 20,8% din numărul total de clădiri. Două clădiri nu sunt conectate la sistem centralizat de canalizare.
- 18% din numărul total de clădiri dispun de un sistem de încălzire în stare nesatisfăcătoare, 14% - în stare satisfăcătoare, 38% - în stare bună și 30% - în stare foarte bună.
- Starea acoperișului a fost apreciată ca nesatisfăcătoare în 20,8% de clădiri, satisfăcătoare – în 27,1%, bună – în 33,3% și foarte bună – în 18,8%.
- Interiorul sediilor instanțelor de judecată este apreciat ca fiind în stare nesatisfăcătoare în 24,5% de cazuri, în stare satisfăcătoare – în 34,7%, în stare bună – în 16,3% și în stare foarte bună – în 24,5%.
- Dimensiunea clădirilor care servesc drept sedii ale instanțelor de judecată nu este ajustată uniform la numărul angajaților care activează în instanța de judecată și volumul de muncă. Cu titlu de exemplu, Judecătoria Soroca dispune de o clădire cu o suprafață totală de 1721,40 m², în care activează 42,5 unități de personal și au fost înregistrate 5231 dosare pe parcursul anului 2011. Judecătoria Cahul, în schimb, cu 40,5 unități de personal și 5219 dosare înregistrate în 2011 dispune de un sediu cu o suprafață totală de 430 m².
- Insuficiența majoră de spații în instanțele de judecată din Republica Moldova se referă la insuficiența de spații de birouri (155 birouri necesare la nivel național) și de săli de ședințe (142 săli de ședințe necesare la nivel național).

Recomandări

- Adoptarea practicilor de determinare a numărului și dimensiunilor instanțelor de judecată în dependență de numărul dosarelor parvenite spre examinare în instanța de judecată și numărul populației deservite.
- Implementarea programului de îmbunătățire a infrastructurii în vederea sporirii numărului instanțelor de judecată, care să întrunească standardele minime de design, securitate, igienă și confort.
- Elaborarea politicii privind securitatea clădirilor și angajaților instanțelor de judecată, care să definească standarde minime pentru sistemele de securitate în cadrul instanțelor de judecată.
- Elaborarea standardelor uniforme de design în vederea îmbunătățirii funcționalității instanțelor de judecată. Drept exemplu pot servi următoarele recomandări:
 - Designul general al clădirii unei instanțe de judecată trebuie să promoveze respectul față de procesul de înfăptuire a justiției. Structura arhitecturală trebuie să reprezinte o sursă de mândrie și să contribuie la arhitectura din cadrul comunității. Simbolurile naționale și steagul național trebuie să reprezinte elemente exterioare tipice.
 - Instanțele de judecată trebuie să se afle departe de traficul rutier sau zonele în care persistă sunete puternice.
 - Asigurarea măsurilor de securitate este de o importanță majoră pentru instanțele de judecată. Principalele măsuri de securitate includ intrarea securizată în instanța de judecată, intrări securizate în sălile de ședințe și birourile judecătorilor, personal instruit, precum și dispozitive mecanice, cum sunt detectoarele de metale instalate la intrare în judecătorii.
 - Instanța de judecată trebuie să fie împărțită în trei zone: publică, restricționată și securizată. Zona publică se începe la intrarea în instanța de judecată și se limitează la spațiul care nu este declarat cu acces restricționat sau securizat. Zona cu acces restricționat include spațiile din interiorul clădirii destinate judecătorilor și angajaților instanței de judecată. Zona securizată include parcare utilizată de judecători și celulele prevăzute pentru deținuți, precum și spațiul din imediata apropiere a celulelor deținuților, cum sunt coridoarele și scările utilizate pentru escortarea deținuților în sălile de ședințe.

II. AUTOMATIZAREA INSTANȚELOR DE JUDECATĂ

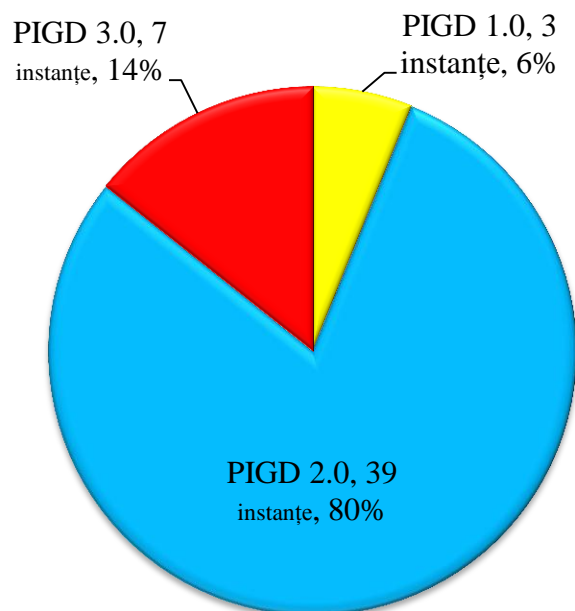
2.1. Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD)

Automatizarea și informatizarea sistemului judecătoresc este o prioritate pentru Republica Moldova, fiind un element indispensabil pentru funcționarea și gestionarea justiției în condițiile în care numărul de dosare este în continuă creștere. Automatizarea instanțelor de judecată reprezintă un element care trebuie să vină în ajutorul atât a judecătorilor, cât și al cetățenilor, contribuind, astfel, la consolidarea independenței judecătorești, asigurarea transparenței în activitatea instanțelor de judecată și sporirea calității actului de justiție.

În rezultatul vizitelor de evaluare s-a constatat că toate instanțele judecătorești din Republica Moldova, cu excepția Judecătoriei militare, utilizează PIGD. În octombrie 2011 a fost finalizată versiunea 3 a PIGD și instalată în câteva instanțe de judecată. La data evaluării s-a constatat că versiunea 3 a PIGD este instalată în 7 instanțe de judecată. În 39 judecătorii era folosită versiunea 2 a PIGD, iar în alte 3 judecătorii era instalată versiunea 1 a PIGD (*Figura 9*).

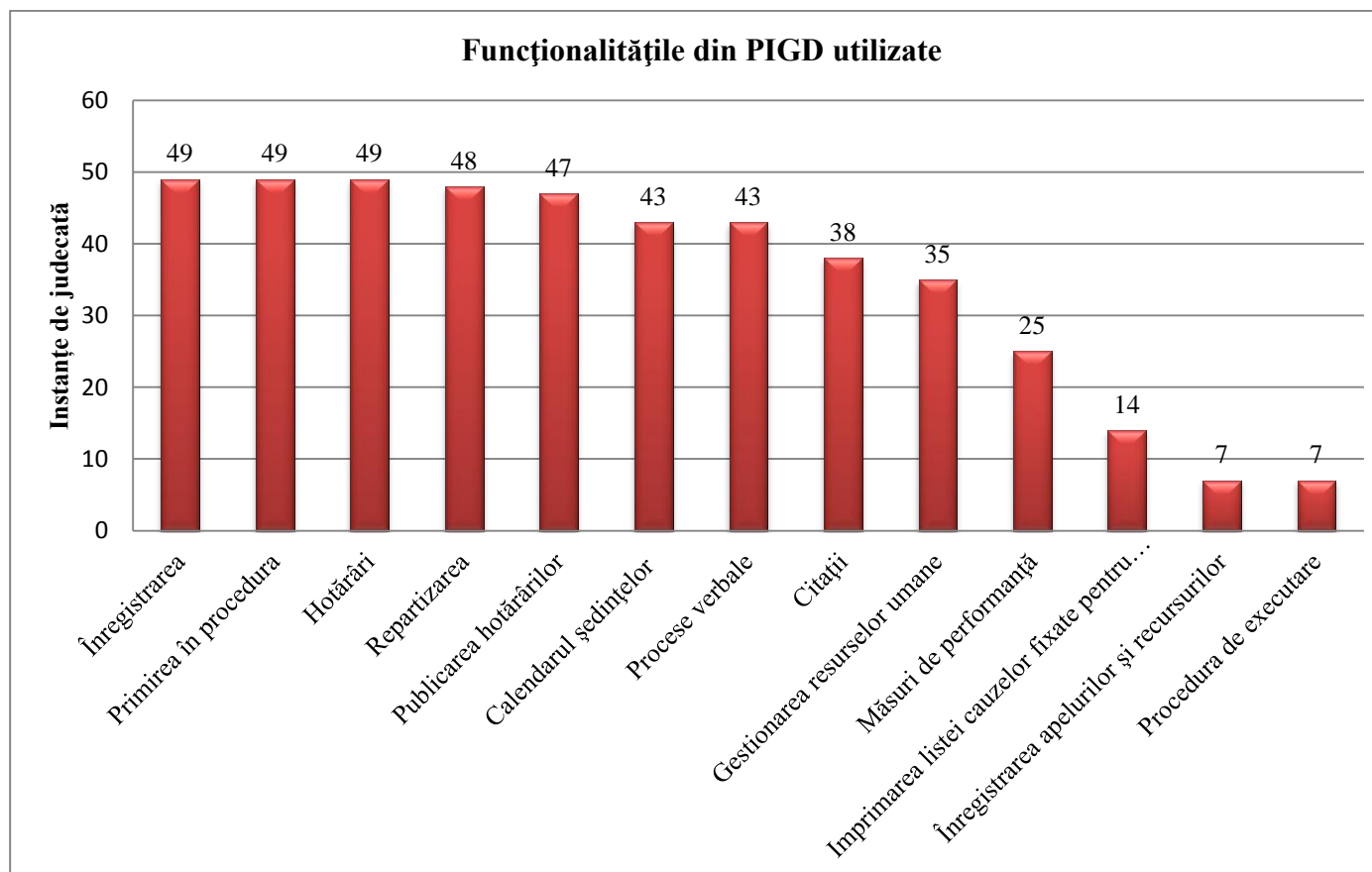
Figura 9. Versiunea PIGD utilizată în cadrul instanțelor judecătorești

Versiunea PIGD utilizată în instanțele de judecată

În cadrul vizitei de evaluare s-a constatat, de asemenea, că nu toate funcționalitățile din PIGD sunt utilizate în măsură deplină. Astfel, modulele de înregistrare a dosarelor, repartizare a dosarelor, primire în procedură, publicare a hotărârilor sunt dintre cele mai frecvent utilizate. Modulele din PIGD cel mai rar utilizate țin de procedura de executare, înregistrarea apelurilor și recursurilor, imprimarea listei cauzelor fixate pentru judecare, măsurile de performanță (Figura 10).

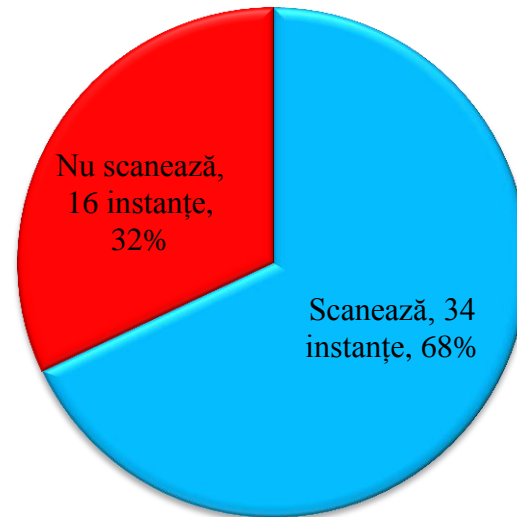
Figura 10. Rata utilizării funcționalităților din PIGD

Utilizarea PIGD presupune crearea dosarelor electronice. Un dosar electronic este creat prin scanarea documentelor din dosarul pe suport de hârtie. În cadrul vizitei de evaluare s-a constatat că nu toate instanțele de judecată au introdus practica de scanare a documentelor din dosar, iar cele care au introdus practica dată, nu scanează tot dosarul integral, ci doar câteva acte din acesta (Figura 11).

Figura 11. Ponderea aplicării practicii de scanare a documentelor

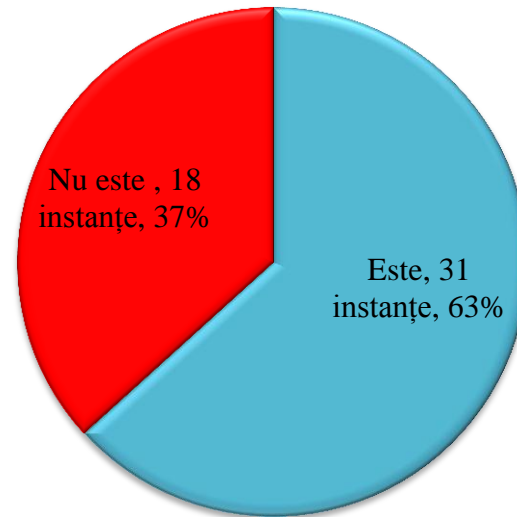
Scanarea documentelor

O bună funcționare a PIGD și a altor programe din cadrul instanței de judecată este asigurată de buna funcționare a serverului, care depinde, în mare măsură, de mediul în care se păstrează acesta. Una dintre condițiile de bază este ca serverul să fie instalat într-o încăpere separată, curată și securizată. În *Figura 12* este indicat numărul de instanțe de judecată în care serverul este instalat într-o încăpere separată și numărul de instanțe care nu au respectat condiția dată.

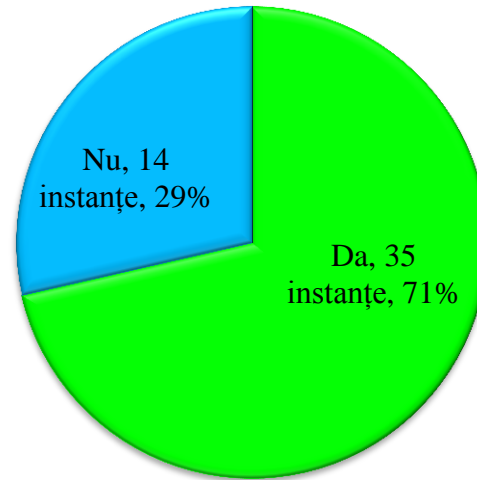
Figura 12. Ponderea instanțelor de judecată cu și fără spațiu separat pentru server

Spațiu separat pentru server

Cea de-a doua condiție ține de asigurarea condițiilor termice adecvate pentru funcționarea serverului. Cu alte cuvinte, încăperea în care este instalat serverul trebuie să fie dotată cu sistem de aer condiționat. *Figura 13* reflectă situația privind gradul de dotare a spațiilor pentru server cu sisteme de aer condiționat.

Sistem de aer condiționat în încăperea unde este amplasat serverul instanței

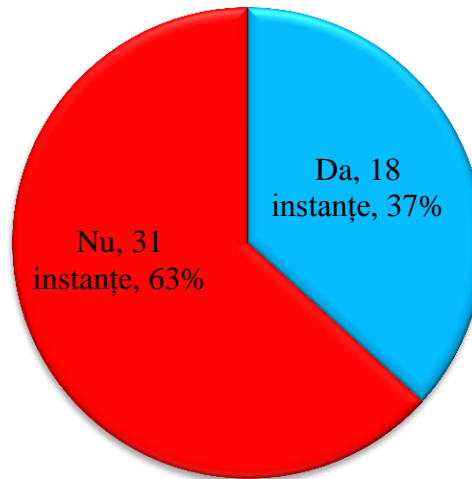

7

Orice sistem hard și soft necesită o mentenanță eficientă pentru a asigura o funcționare adecvată a instituțiilor care le folosesc. Sistemul judiciar din Republica Moldova nu dispune de specialiști în tehnologii informaționale în statele de personal, cu excepția CSJ. De aceea, majoritatea problemelor de ordin tehnic sunt soluționate de angajații CTS, instituție contractată de MJ în vederea asigurării mentenanței și dezvoltării PIGD. Cu toate acestea, există câteva instanțe de judecată care au contractat specialiști în tehnologii informaționale (*Figura 14*).

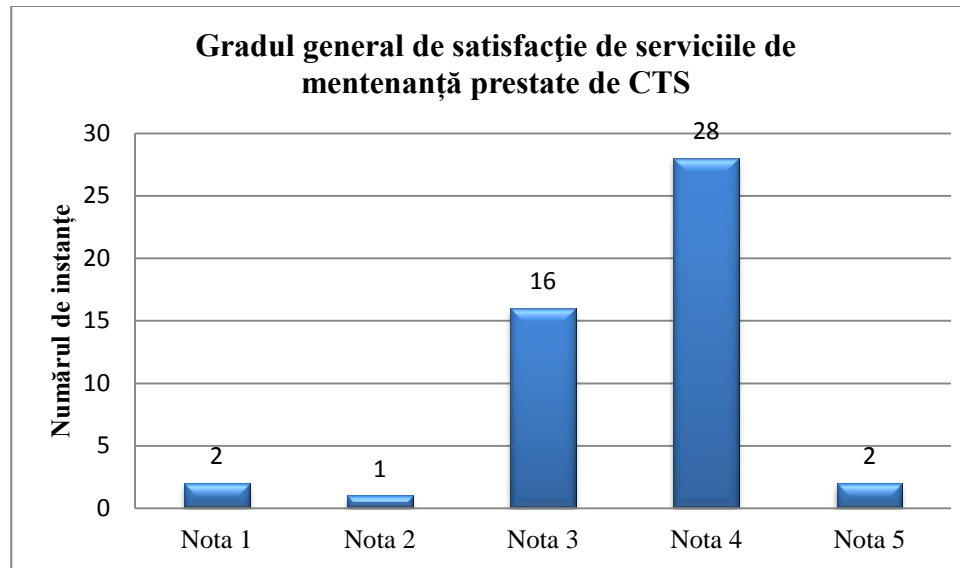
Figura 14. Ponderea instanțelor de judecată care au contractat specialiști în tehnologii informaționale

Specialiști tehnologii informaționale contractați de instanțele de judecată

CTS este responsabil pentru soluționarea problemelor tehnice cu care se confruntă angajații instanțelor de judecată în utilizarea PIGD și a echipamentului. În rezultatul interviuării personalului instanțelor de judecată, a fost stabilit gradul general de satisfacție al angajaților de serviciile prestate de CTS (Figura 15).

Figura 15. Gradul general de satisfacție de serviciile de mentenanță prestate de CTS⁹

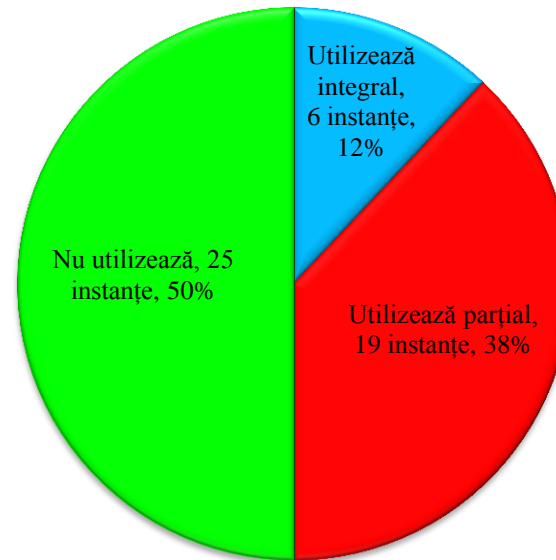
2.2. Înregistrarea audio a ședințelor de judecată

Reieșind din informația obținută în cadrul vizitelor de evaluare, angajații a 25 instanțe de judecată nu utilizează sistemul de înregistrare audio a ședințelor de judecată. În 19 instanțe de judecată sistemul dat este utilizat parțial, iar în alte 6 judecătoria sistemul de înregistrare audio este utilizat integral (*Figura 16*). Printre judecătoriile, care utilizează integral sistemul de înregistrare audio a ședințelor de judecată pot fi menționate Curtea de Apel Bălți, Curtea de Apel Cahul, Curtea de Apel Comrat, Judecătoria Comrat, Judecătoria Criuleni și Judecătoria Drochia (*Tabelul 4*).

⁹ Nota 1 – Calitate foarte joasă, Nota 2 – Calitate joasă, Nota 3 – Calitate medie, Nota 4 – Calitate înaltă, Nota 5 – Calitate foarte înaltă.

Figura 16. Ponderea utilizării programului de înregistrare audio a ședințelor de judecată

Utilizarea softului de înregistrare audio

Tabelul 4. Gradul de utilizare a programului de înregistrare audio a ședințelor de judecată¹⁰

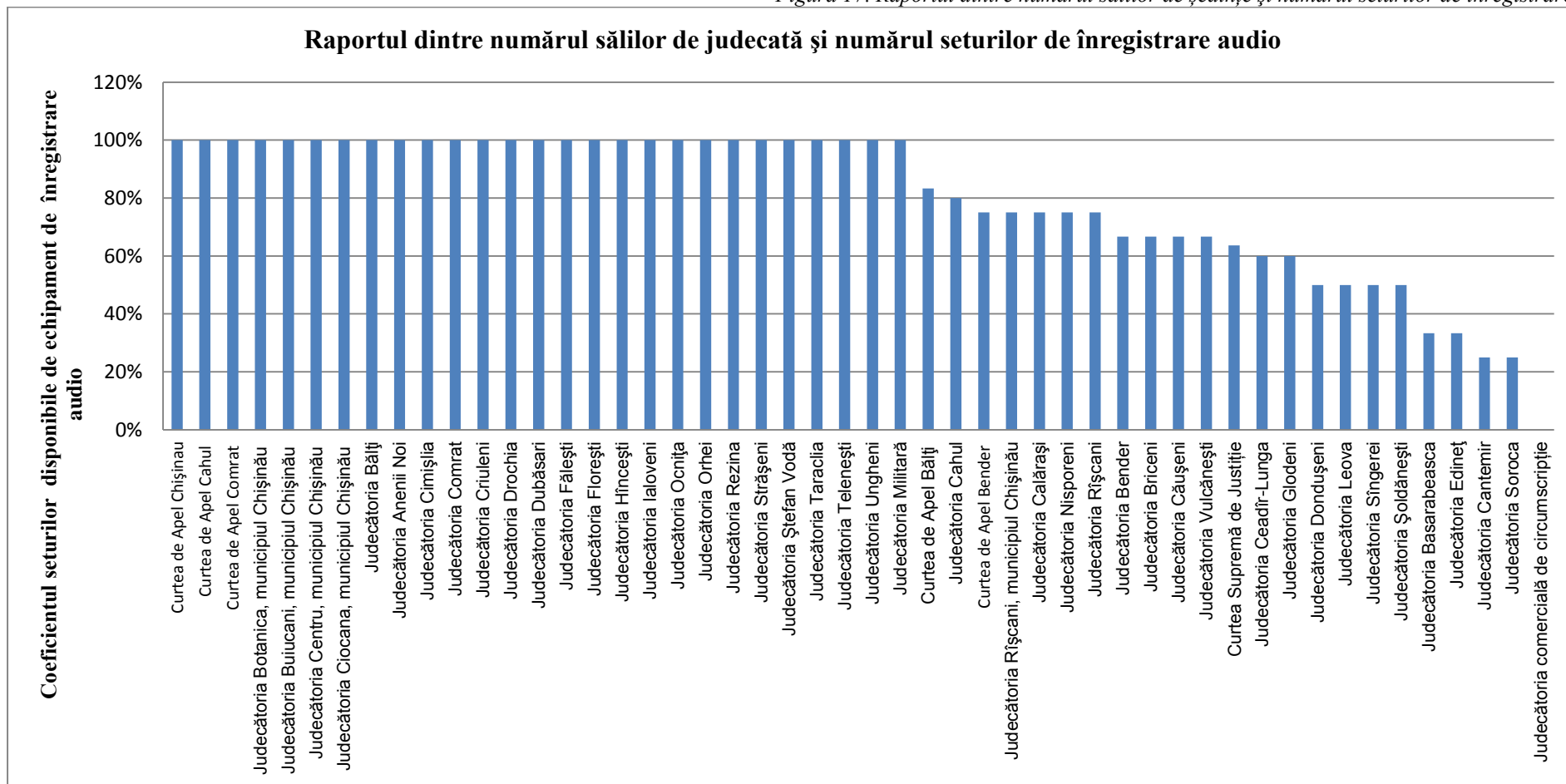
N/o	Denumirea instanței de judecată	Grad de utilizare
1.	Curtea de Apel Bălți	1
2.	Curtea de Apel Cahul	1
3.	Curtea de Apel Comrat	1
4.	Judecătoria Comrat	1
5.	Judecătoria Criuleni	1
6.	Judecătoria Drochia	1
7.	Curtea de Apel Chișinău	2
8.	Curtea de Apel Bender	2
9.	Judecătoria Bender	2
10.	Judecătoria Briceni	2

¹⁰ 1 – Utilizează integral, 2 – Utilizează parțial, 3 – Nu utilizează.

11.	Judecătoria Căușeni	2
12.	Judecătoria Ceadăr-Lunga	2
13.	Judecătoria Cimișlia	2
14.	Judecătoria Dondușeni	2
15.	Judecătoria Dubăsari	2
16.	Judecătoria Edineț	2
17.	Judecătoria Fălești	2
18.	Judecătoria Florești	2
19.	Judecătoria Glodeni	2
20.	Judecătoria Hîncești	2
21.	Judecătoria Nisporeni	2
22.	Judecătoria Orhei	2
23.	Judecătoria Rezina	2
24.	Judecătoria Telenești	2
25.	Judecătoria Vulcănești	2
26.	Curtea Supremă de Justiție	3
27.	Judecătoria Botanica, municipiul Chișinău	3
28.	Judecătoria Buiucani, municipiul Chișinău	3
29.	Judecătoria Centru, municipiul Chișinău	3
30.	Judecătoria Ciocana, municipiul Chișinău	3
31.	Judecătoria Rîșcani, municipiul Chișinău	3
32.	Judecătoria Bălți	3
33.	Judecătoria Anenii Noi	3
34.	Judecătoria Basarabeasca	3
35.	Judecătoria Cahul	3
36.	Judecătoria Cantemir	3
37.	Judecătoria Călărași	3
38.	Judecătoria Ialoveni	3
39.	Judecătoria Leova	3
40.	Judecătoria Ocnița	3
41.	Judecătoria Rîșcani	3
42.	Judecătoria Sîngerei	3
43.	Judecătoria Soroca	3
44.	Judecătoria Strășeni	3
45.	Judecătoria Șoldănești	3
46.	Judecătoria Ștefan Vodă	3
47.	Judecătoria Taraclia	3
48.	Judecătoria Ungheni	3
49.	Judecătoria Militară	3
50.	Judecătoria comercială de circumscripție	3

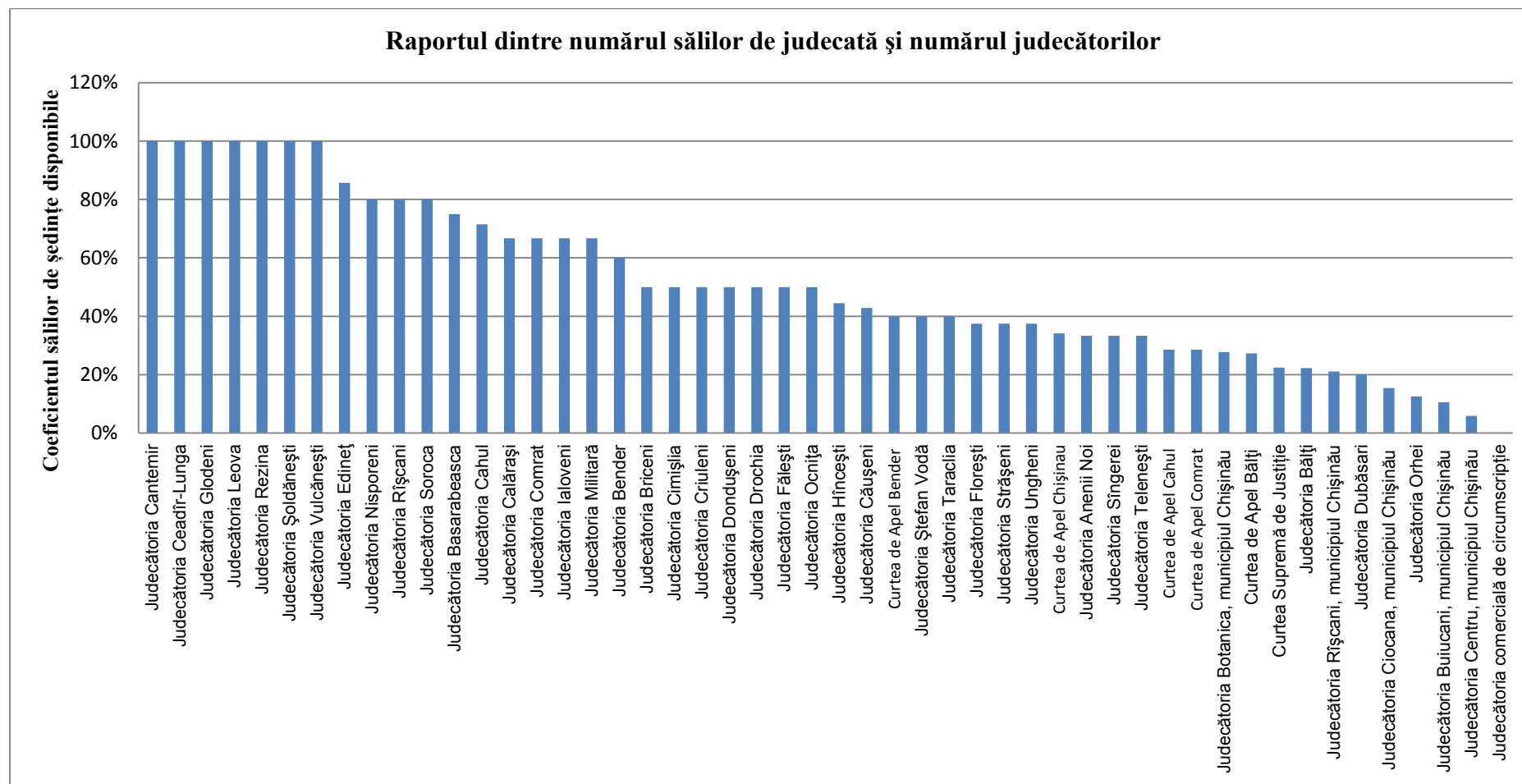
Una dintre problemele cu care se confruntă sistemul judiciar în procesul de utilizare a programului de înregistrare audio a ședințelor de judecată ține de insuficiența seturilor de echipament de înregistrare audio. Doar 27 instanțe de judecată din numărul total de 50 judecătoria vizitate dispun de un număr suficient de seturi de echipament de înregistrare audio. Cu alte cuvinte, numărul de seturi de echipament este egal cu numărul sălilor de ședințe. În figura de mai jos este prezentat raportul dintre numărul sălilor de ședințe și numărul seturilor de înregistrare audio, care este calculat prin împărțirea numărului total de săli de ședințe la numărul de seturi de echipament de înregistrare audio disponibil în instanțele de judecată. Cu cât mai mare este coeficientul obținut, cu atât mai mică este necesitatea de seturi de echipament. Și viceversa, cu cât mai mic este coeficientul prezentat în figură, cu atât mai mare este necesitatea de seturi de echipament de înregistrare audio a ședințelor de judecată (Figura 17).

Figura 17. Raportul dintre numărul sălilor de ședințe și numărul seturilor de înregistrare audio

O problemă și mai stringentă cu care se confruntă sistemul judecătoresc în utilizarea programului și echipamentului de înregistrare audio ține de insuficiență sălilor de ședințe în cadrul instanțelor de judecată, care nu permite înregistrarea audio a tuturor ședințelor și impune judecătorii să desfășoare ședințele de judecată în birourile lor. Reieșind din informația prezentată în *Figura 18* se poate constata că doar 7 instanțe de judecată sunt asigurate cu numărul necesar de săli de ședințe. Adică, în instanțele date numărul sălilor de ședințe este egal cu numărul de judecători. În figura de mai jos este prezentat raportul dintre numărul sălilor de ședințe și numărul de judecători, care este calculat prin împărțirea numărului total de săli de ședințe la numărul judecătorilor care activează în instanțele de judecată. Cu cât mai mare este coeficientul obținut, cu atât mai mic este numărul necesar de săli de ședințe. Și viceversa, cu cât mai mic este coeficientul prezentat în figură, cu atât mai mare este numărul necesar de săli de ședințe.

Figura 18. Raportul dintre numărul sălilor de ședințe și numărul judecătorilor

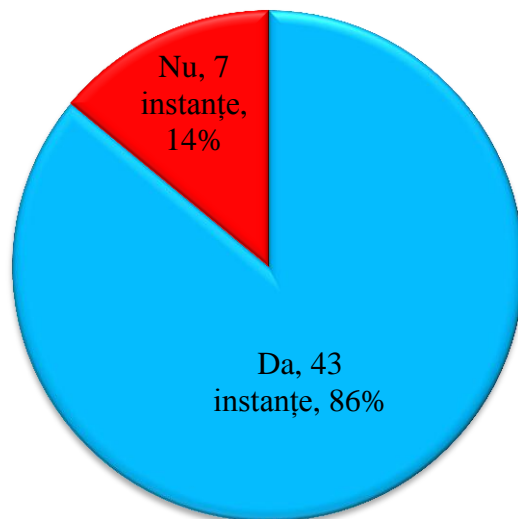

2.3 Pagina web a instanțelor de judecată

În rezultatul vizitelor de evaluare s-a stabilit că în majoritatea instanțelor de judecată este utilizat sistemul de management al conținutului (Figura 19). Cu toate acestea, s-a constatat că pe toate paginile web persistă problema uniformității fontului și culorilor folosite de administratorii paginilor web. Pe unele pagini web lipsește coerența dintre denumirea meniului și conținutul meniului sau lipsește informația din meniu. În 7 instanțe de judecată sistemul de management al conținutului paginii web nu este folosit.

Figura 19. Ponderea utilizării sistemului de management al conținutului paginii web

Utilizarea sistemului de management al conținutului

2.4 Necesități de echipament

În rezultatul vizitelor de evaluare s-a constatat că instanțele de judecată dispun de un număr relativ suficient de echipament necesar pentru desfășurarea adecvată a activității acestora. În Tabelul 5 este prezentată informația despre necesitățile de echipament identificate în fiecare instanță de judecată.

Tabelul 5. Lista necesităților de echipament în cadrul instanțelor de judecată

N/o	Instanța de judecată	Computere	Imprimante	UPS	Scanere	Notebook	Copiator	Set de echipament SRS Femida	Aparat de telefon	Aparat de fax	Climatizator	Frigider	Aparat de francat	Stabilizator de energie electrică	Monitor electronic informativ	Set TV / Video
1	Curtea Supremă de Justiție	75	61		20	10					60	20			1	
2	Curtea de Apel Chișinău	56	53	62	25		2	15		5	14					
3	Curtea de Apel Bălți							2								
4	Curtea de Apel Bender	17	15	19	2		2	1		4	4					
5	Curtea de Apel Cahul	21	14	21	2			1					1	1		

6	Curtea de Apel Comrat	32		30	3			5							1	
7	Judecătoria Botanica, municipiul Chișinău	22	20	30	20			15		5						
8	Judecătoria Buiucani, municipiul Chișinău	27	20													
9	Judecătoria Centru, municipiul Chișinău	19	5	19	5			19		18						
10	Judecătoria Ciocana, municipiul Chișinău	18	18	18	13			11		5						
11	Judecătoria Rîșcani, municipiul Chișinău	25	20	30	2			3		5			1			
12	Judecătoria Bălți	5	3	8	9			5		7	15					
13	Judecătoria Bender	10	10		2		2	1								
14	Judecătoria Anenii Noi	3	2	8				1		1						
15	Judecătoria Basarabeasca	4	1					2					1			
16	Judecătoria Briceni	38	20	38	6		4	3		3	15			2	1	
17	Judecătoria Cahul	30	30	32	15			5			5		1	1	1	
18	Judecătoria Cantemir	8	8	18	2		5	3		2						
19	Judecătoria Calărași	10	10	27	2			2		1						
20	Judecătoria Căușeni	5			7		3	3			17					
21	Judecătoria Ceadr-Lunga	18	5	28	3			2		2				1	1	
22	Judecătoria Cimișlia	3	3	4	1			1								
23	Judecătoria Comrat	8	8		2											
24	Judecătoria Criuleni	2	12		6		1									
25	Judecătoria Dondușeni	4	3	2	1		2	1			3					
26	Judecătoria Drochia	6	6		2			1			8			1		
27	Judecătoria Dubăsari	10	5		5			2								
28	Judecătoria Edineț	15	15	25	1			5			5					
29	Judecătoria Fălești	3	5	10	1			3		1	5					
30	Judecătoria Florești	19	15		8			5			5		1			
31	Judecătoria Glodeni	5	5	8	1			2		1				1		
32	Judecătoria Hîncești	2	8		1			1		1						
33	Judecătoria Ialoveni	25	10	9	2			6								
34	Judecătoria Leova	3	3	13	1			2								
35	Judecătoria Nisporeni	5	5		2			1								
36	Judecătoria Ocnîța	9	14	13	5			3		1			1			
37	Judecătoria Orhei	2	5	5	8			1		1						
38	Judecătoria Rezina		5								3					
39	Judecătoria Rîșcani	15	15	10	3		2	1		2	7					
40	Judecătoria Sîngerei		3		2		1	1		1	2		1			
41	Judecătoria Soroca	20	20	20	10		5	8							1	5
42	Judecătoria Strășeni	4		10			2			1						1
43	Judecătoria Șoldănești	2	2	2	1			2								
44	Judecătoria Ștefan Vodă	10	10	2	2			3							1	
45	Judecătoria Taraclia	23	23	23	12		3	3			15		1			3
46	Judecătoria Telenești		1		1			3					1			
47	Judecătoria Ungheni	16	16		8		4			2						
48	Judecătoria Vulcănești	15		15			2	1		3	15		1			
49	Judecătoria Militară	10	13	13				1	10	1	7					
50	Judecătoria comercială de circumscripție		1		8			9	8	3	23	5				
	TOTAL	679	546	572	232	10	40	165	18	76	228	25	10	7	7	9

Concluzii

- PIGD este utilizat în toate instanțele de judecată, cu excepția Judecătoriei militare, care nu dispune de server.
- În 14% din numărul total de judecătoria este utilizată versiunea 3 a PIGD, în 80% - versiunea 2 a PIGD, iar în alte 6% este utilizată versiunea 1 a PIGD.
- Majoritatea funcționalităților prevăzute în PIGD sunt utilizate. Modulele neutilizate sau mai rar utilizate țin de înregistrarea citațiilor, gestionarea resurselor umane, modulul de măsurare a performanței, imprimarea listei cauzelor fixate pentru judecare, înregistrarea apelurilor și recursurilor, procedura de executare.
- În 68% din numărul total de judecătoria vizitate este instituită practica de scanare a documentelor din dosar în vederea creării dosarului electronic (de regulă, sunt scanate dosarele civile în întregime, dosarele penale – doar rechizitoriul, și dosarele contravenționale – în întregime). În alte 32% de judecătoria practica dată nu există. Instanțele de judecată în care nu este practică scanarea documentelor sunt Curtea de Apel Chișinău, Judecătoriile Buiucani, mun. Chișinău, Centru, mun. Chișinău, Ciocana, mun. Chișinău, Bălți, Basarabeasca, Briceni, Cantemir, Fălești, Ialoveni, Rezina, Sîngerei, Strășeni, Telenești, Judecătoria militară, mun. Chișinău și Judecătoria comercială de circumscripție, mun. Chișinău.
- O bună parte din președinții și angajații instanțelor de judecată vizitate, 61%, apreciază calitatea serviciilor prestate de CTS ca fiind bună și foarte bună, iar alte 39% apreciază activitatea CTS cu calificativele de la 1 la 3.
- În 50% din numărul total de instanțe de judecată vizitate programul de înregistrare audio a ședințelor de judecată nu este utilizat. În 38% de instanțe programul de înregistrare audio este utilizat parțial, dat fiind numărul insuficient de săli de ședințe sau seturi de echipament de înregistrare audio, iar în 12% de cazuri programul de înregistrare audio este utilizat integral.
- 54% din numărul total de instanțe de judecată vizitate dispun de o cantitate suficientă de echipament de înregistrare audio. 28% de instanțe de judecată au nevoie de un set de echipament de înregistrare audio, iar alte 16% de judecătoria au nevoie de două sau mai multe seturi de echipament de înregistrare audio.
- Doar în 14% din numărul total de instanțe de judecată vizitate numărul sălilor de ședințe este egal cu numărul judecătorilor care activează în instanța de judecată. În 10% de instanțe de judecată numărul judecătorilor depășește numărul sălilor de ședințe cu o unitate. În 18% de judecătoria numărul judecătorilor depășește numărul sălilor de ședințe cu 2 unități. În 38% de instanțe de judecată numărul judecătorilor depășește numărul sălilor de ședințe cu 3-6 unități. În alte 20% de instanțe de judecată a fost invocate cifre de 11 – 38 săli de ședințe necesare (Curtea Supremă de Justiție – 38 săli, Curtea de Apel Chișinău – 27 săli, Curtea de Apel Bălți – 16 săli, Judecătoria Botanica, mun. Chișinău -13 săli, Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău – 15 săli, Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău – 11 săli, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău – 17 săli, Judecătoria Centru, mun. Chișinău – 16 săli, Judecătoria comercială de circumscripție, mun. Chișinău – 12 săli, Judecătoria Bălți – 14 săli).

Recomandări

- Introducerea în statele de personal ale instanțelor de judecată a unității de specialist în tehnologii informaționale.
- Elaborarea și implementarea unui program de instruire în domeniul administrării PIGD, programului de înregistrare audio, sistemului de management al conținutului paginii web a instanțelor de judecată și a mentenanței rețelelor de computere.
- Instalarea versiunii 3 a PIGD în toate instanțele judecătorești.
- Organizarea instruirii tuturor angajaților instanțelor judecătorești în utilizarea versiunii 3 a PIGD, inclusiv, a modulului de raportare statistică.

- Dotarea Judecătoriei militare cu server și condițiile necesare pentru asigurarea utilizării PIGD.
- Asigurarea tuturor instanțelor judecătorești cu numărul de scanere necesar pentru instituirea practicii de scanare a documentelor din dosar și crearea dosarelor electronice.
- Instalarea tuturor serverelor în încăperi separate și dotarea încăperilor respective cu sisteme de aer condiționat.
- Completarea tuturor paginilor web ale instanțelor de judecată cu informație de interes public și asigurarea uniformității designului, culorilor și fontului folosite pe paginile web.
- Introducerea practicii și a mecanismului de monitorizare a conținutului paginilor web ale instanțelor de judecată în vederea sesizării președinților instanțelor de judecată în privința problemelor și neajunsurilor determinate.
- Implementarea practicii de utilizare a programului de înregistrare audio a ședințelor de judecată în toate instanțele de judecată.
- Instruirea grefierilor în utilizarea programului și echipamentului de înregistrare audio.
- Asigurarea fiecărei instanțe de judecată cu dispozitive portabile de înregistrare audio, care ar permite efectuarea înregistrării audio atât în sălile de ședințe, cât și în alte încăperi care pot fi utilizate în calitate de săli de ședințe.
- Modificarea legislației în vederea recunoașterii caracterului prevalent al înregistrărilor audio asupra procesului-verbal întocmit manual, recunoscând, în același timp, prevalența oricărui proces-verbal întocmit în baza unei înregistrări audio.
- Modificarea legislației procesual penale în vederea eliminării necesității consemnării în scris a declarațiilor inculpatului, părții vătămate, părții civile, părții civilmente responsabile și ale martorilor în ședința de judecată și a necesității de a le semna și înlocuirii acestora cu înregistrările audio digitale.
- Elaborarea unor criterii statistice necesare pentru evaluarea numărului necesar de săli de ședințe. Accentul urmează a fi pus pe evaluarea numărului judecătorilor care activează în judecătoria corespunzătoare și a numărului total de dosare aflate în gestiunea acestora.

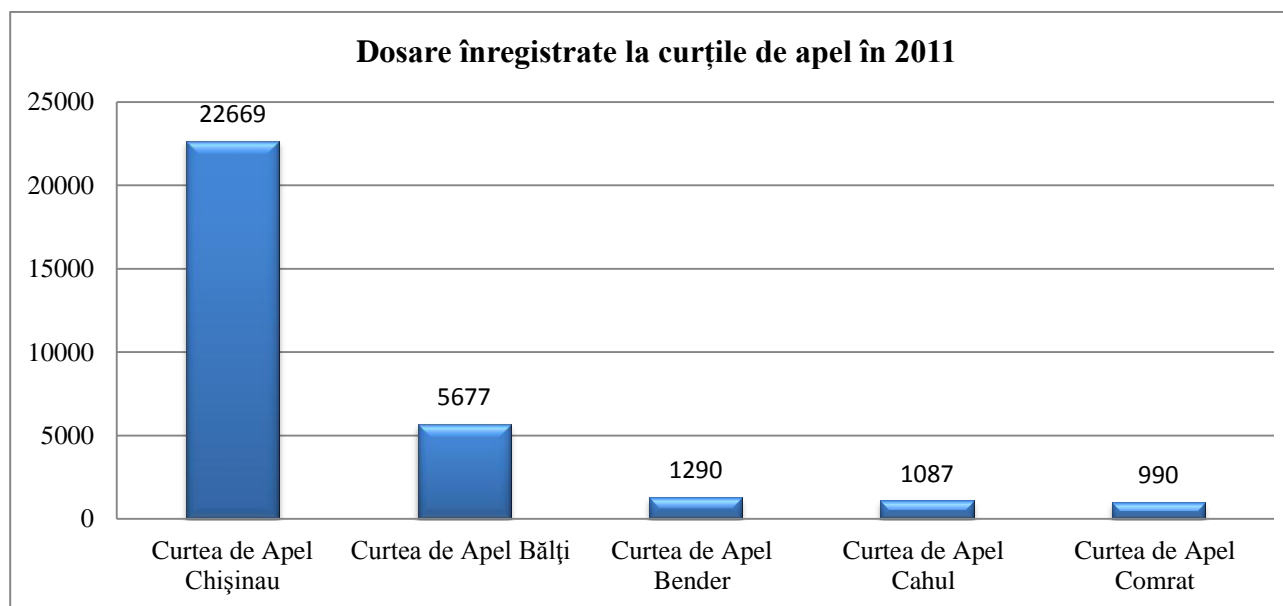
III. ACTIVITATEA INSTANȚELOR DE JUDECATĂ

3.1. Volumul de muncă

Activitatea Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nu este inclusă în prezentul sumar comparativ, dat fiind faptul că specificul activității instituției vizate este incomparabil cu activitatea celorlalte instanțe de judecată.

Mai jos este analizată activitatea curților de apel și a judecătoriilor ordinare prin compararea numărului total de dosare înregistrate în fiecare instanță de judecată pe parcursul anului 2011, a numărului total de dosare examinate în 2011 și a ratei de soluționare¹¹ a dosarelor în același an (*Figurile 20 -25*).

Figura 20. Numărul total de dosare înregistrate la curțile de apel în 2011

¹¹ Rata de soluționare a dosarelor se calculează prin împărțirea numărului total de dosare examinate la numărul total de dosare parvenite, care includ, de asemenea, dosarele restante de la începutului anului corespunzător.

Figura 21. Numărul total de dosare examinate la curțile de apel în 2011

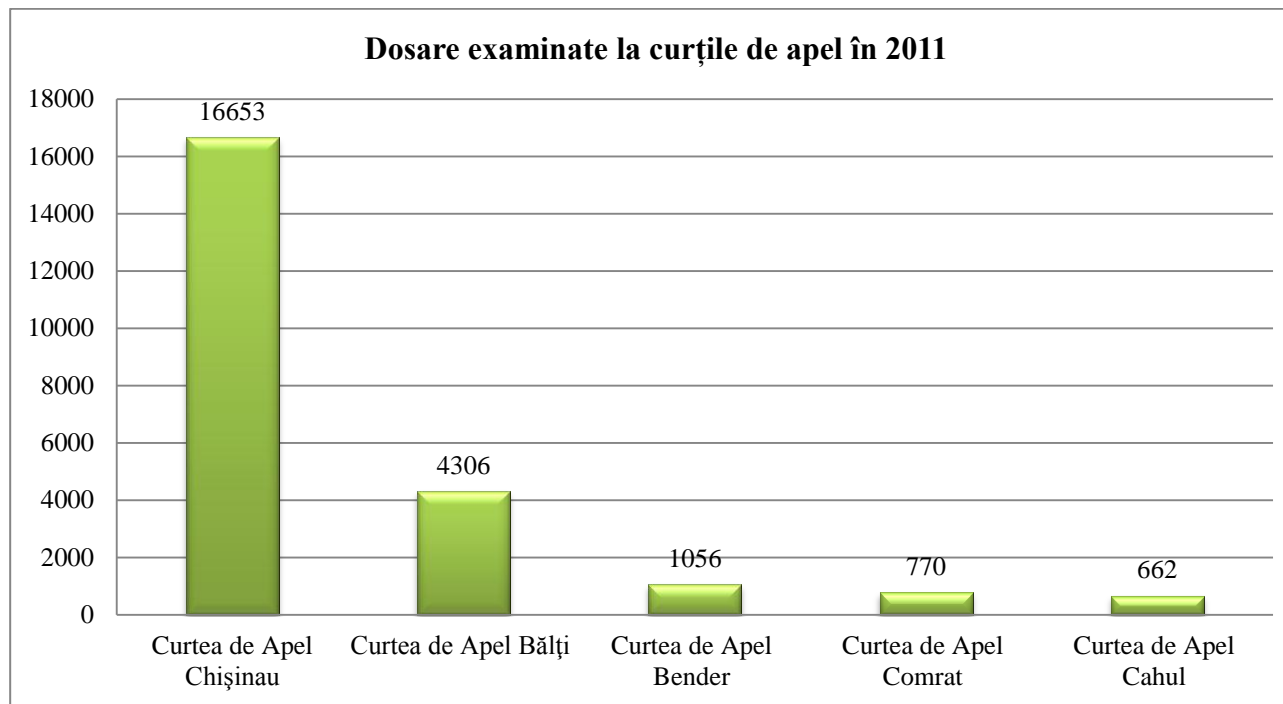

Figura 22. Rata de soluționare a dosarelor în 2011

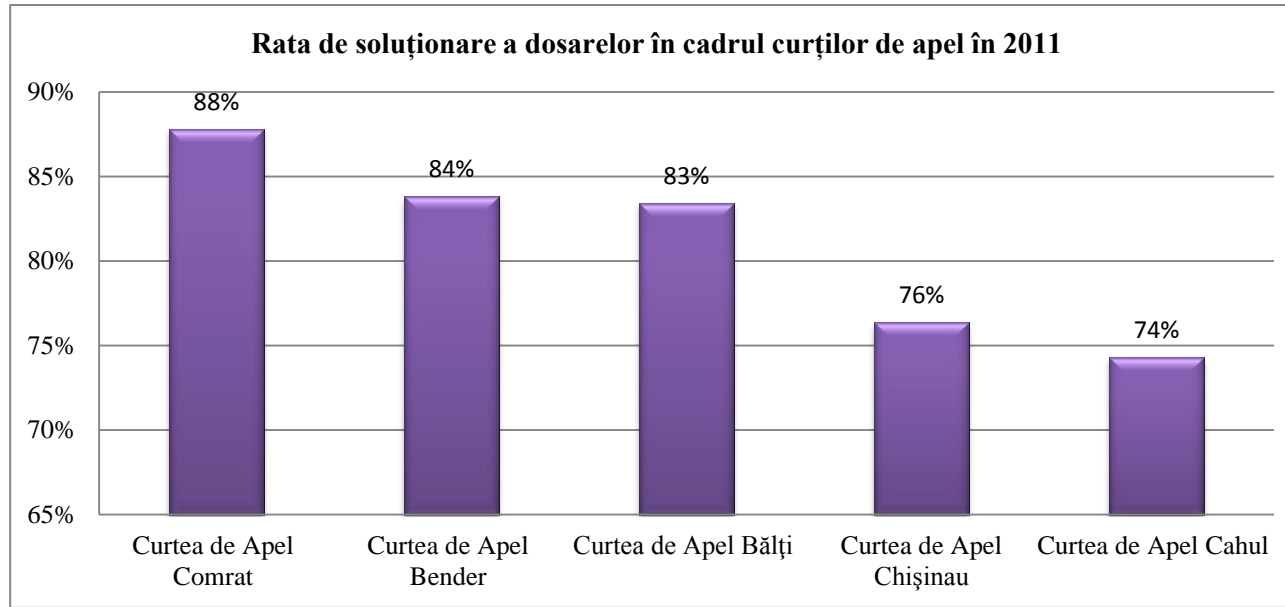

Figura 23. Numărul total de dosare înregistrate la judecătoriile ordinare în 2011

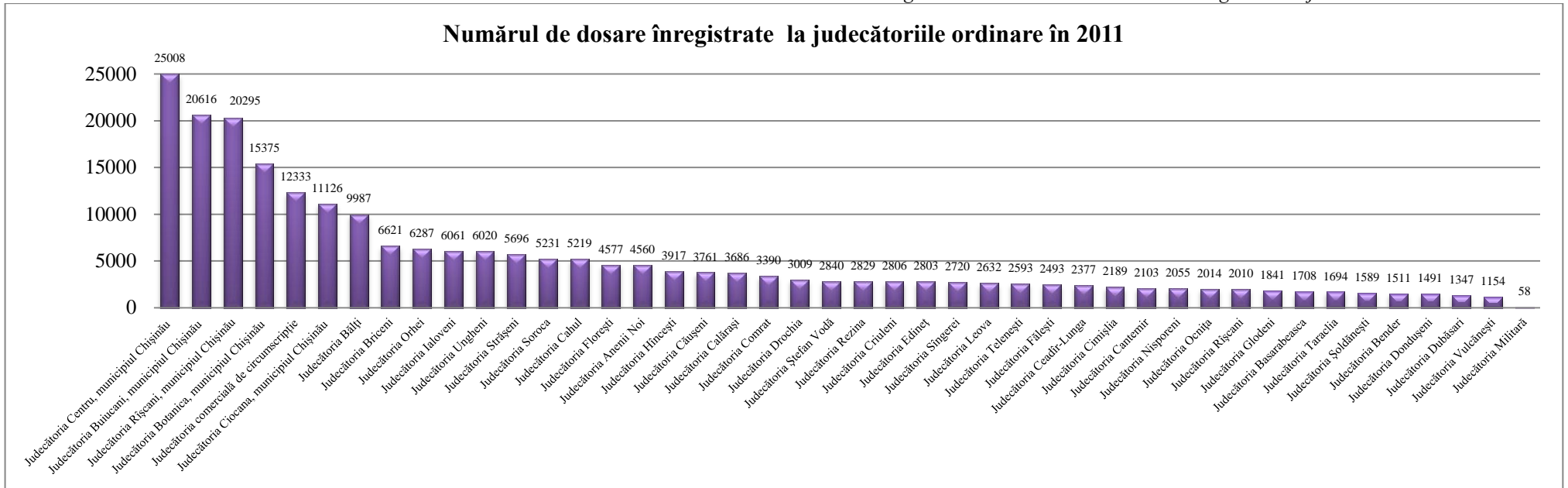

Figura 24. Numărul total de dosare examinate la judecătoriile ordinare în 2011

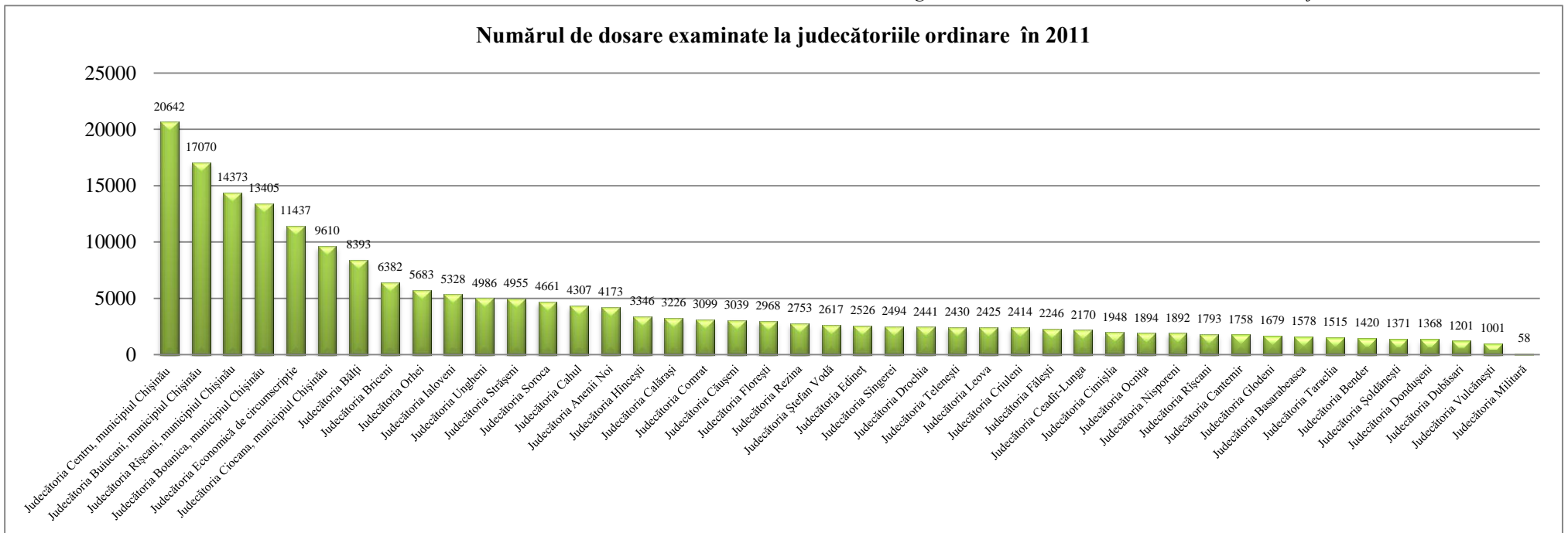
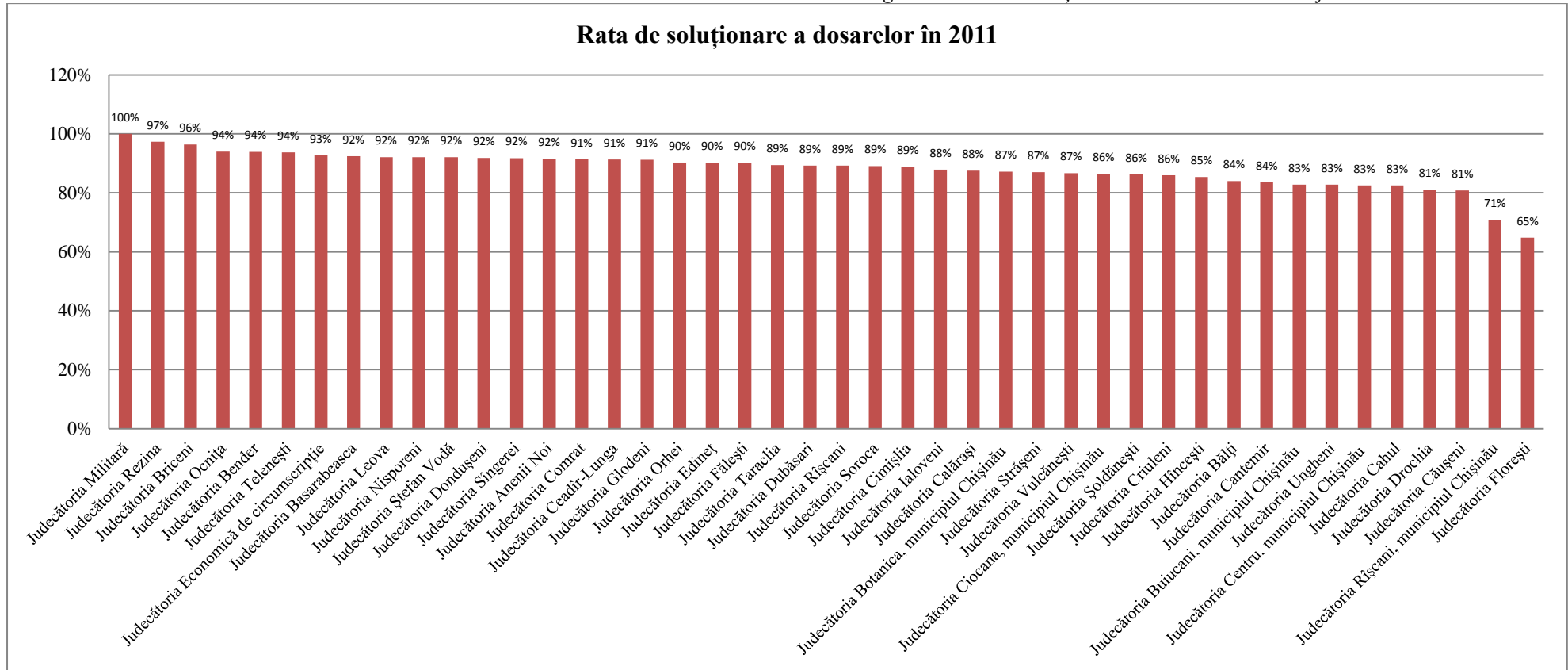

Figura 25. Rata de soluționare a dosarelor în cadrul judecătoriilor ordinare în 2011

3.2. Organizarea activității

În rezultatul evaluării s-a constatat că numărul registrelor ținute de specialiștii din cancelarie variază de la o instanță la alta. Majoritatea instanțelor de judecată nu s-au conformat modificărilor la Instrucțiune operate în 2011, potrivit cărora numărul total de registre a fost redus la 15 - pentru curțile de apel și 14 - pentru judecătorii. Pe lângă registre, Instrucțiunea mai prevede și fișele acțiunilor noi. Mai jos este prezentată informația despre măsura în care instanțele de judecată au reușit să se conformeze noilor prevederi ale Instrucțiunii (Figurile 26, 27).

Figura 26. Numărul total de registre prezentate de specialiștii cancelariilor din cadrul curților de apel

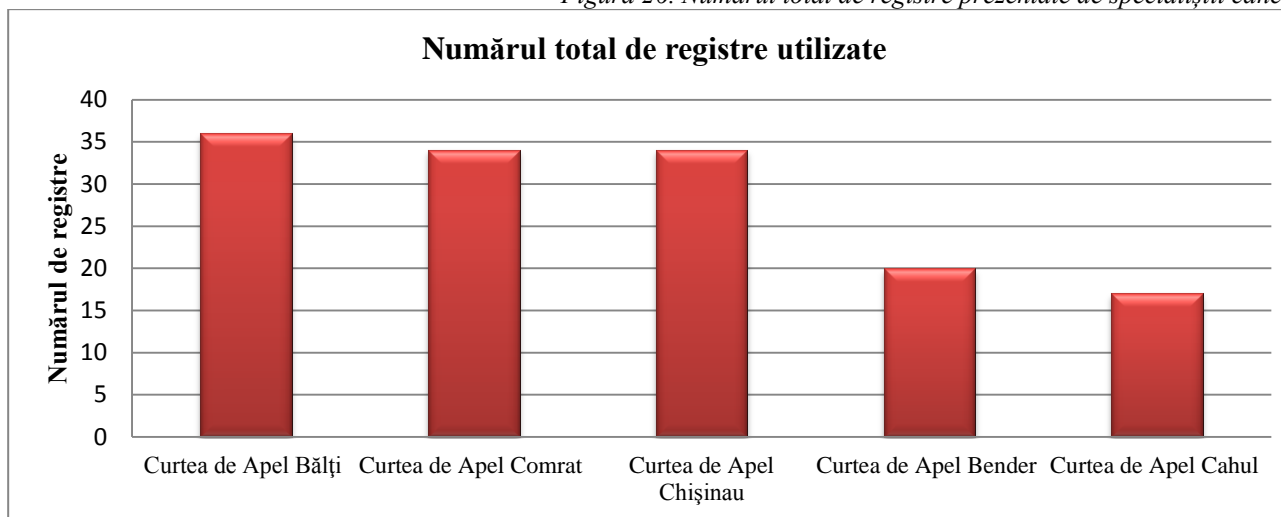
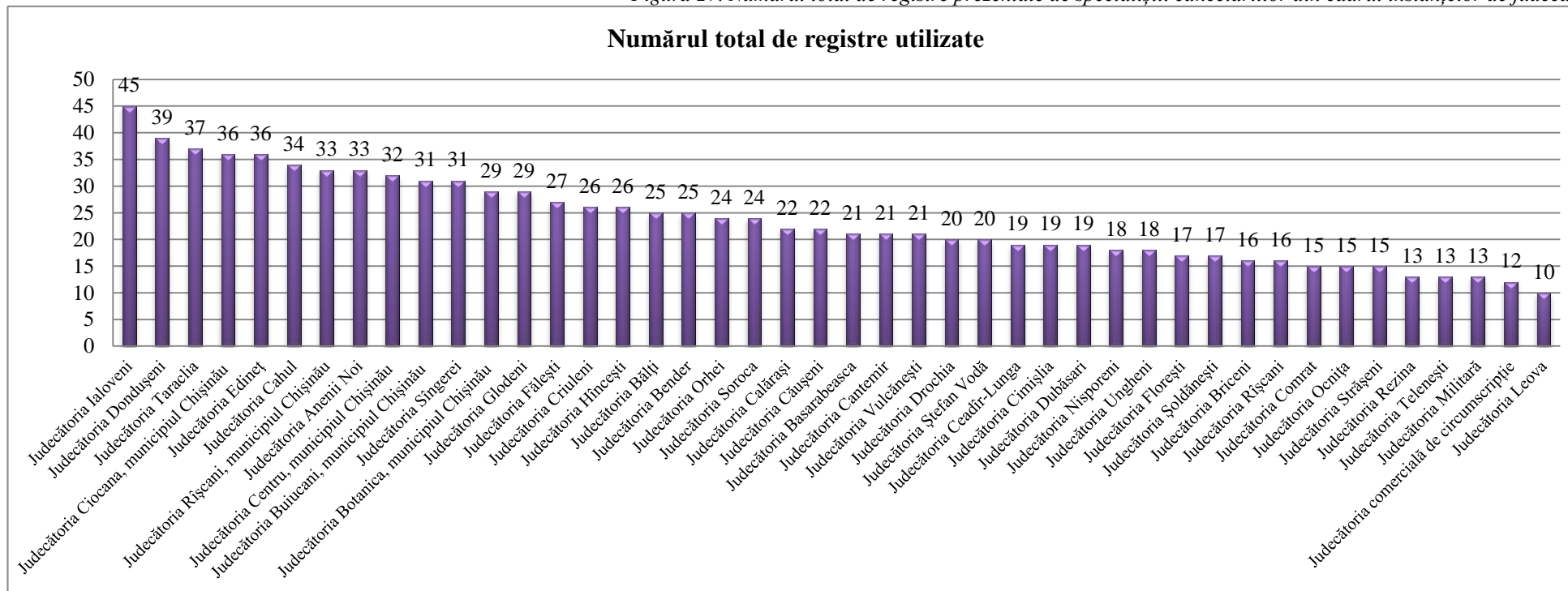
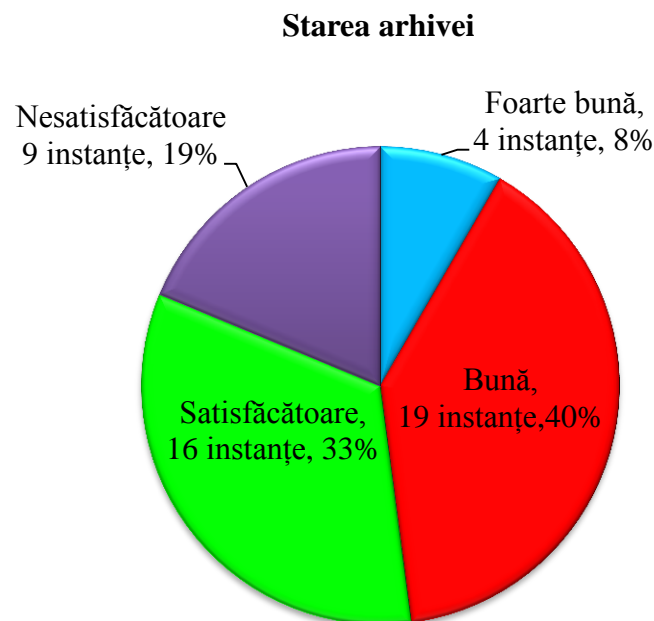

Figura 27. Numărul total de registre prezentate de specialiștii cancelariilor din cadrul instanțelor de judecată

Arhiva instanțelor de judecată reprezintă un alt domeniu care merită atenție, dată fiind importanța condițiilor de păstrare a dosarelor încheiate. Starea arhivei variază semnificativ în instanțele judecătorești, fiind apreciată de președinți și arhivari ca fiind foarte bună în doar 4 judecătoria. Condițiile de păstrare a dosarelor în 9 instanțe de judecată sunt nesatisfăcătoare, iar în alte 35 judecătoria starea arhivei variază de la bună la satisfăcătoare (Figura 28).

Figura 28. Evaluarea stării arhivei în instanțele judecătorești

Concluzii:

- Cele cinci curți de apel au înregistrat, în ansamblu, 31713 dosare în 2011.
- În același an, curțile de apel au examinat în total 23447 dosare, rata de soluționare în cadrul curților de apel, la nivel național, constituind 73,9%.
- Dintre cele cinci curți de apel, Curtea de Apel Chișinău a înregistrat o rată de soluționare a dosarelor de 76%. Cu toate acestea, cei 41 judecători ai Curții de Apel Chișinău au examinat în total 16653 dosare în 2011, ceea ce constituie, în mediu 406 dosare la un judecător. Nivelul de productivitate a judecătorilor Curții de Apel Chișinău depășește de două ori nivelul atins de celelalte curți de apel: Curtea de Apel Bălți – 196 dosare per judecător, Curtea de Apel Bender – 106 dosare per judecător, Curtea de Apel Comrat – 110 dosare per judecător, Curtea de Apel Cahul – 110 dosare per judecător.

- Restanța totală la sfârșit de an în toate curțile de apel în ansamblu constituia 6544 dosare, dintre care 5149 dosare erau restante doar la Curtea de Apel Chișinău.
- Cele 44 instanțe de judecată ordinare au înregistrat, în ansamblu, 229632 dosare în 2011.
- În 2011, judecătoriile ordinare au examinat 196075 dosare, rata de soluționare în cadrul judecătoriilor de fond, la nivel național, constituind 85,3%.
- În judecătoriile ordinare din mun. Chișinău în 2011 a fost înregistrat cel mai mare număr de dosare, acesta variind de la 25008 dosare (Judecătoria Centru) pînă la 11126 (Judecătoria Ciocana).
- Procedurile de organizare a activității cancelariei în instanțele judecătorești sunt neuniforme. Condițiile de gestionare și păstrare a dosarelor variază semnificativ în instanțele judecătorești. Astfel, numărul registrelor ținute de specialiștii din cancelariile celor cinci curți de apel variază de la 34 la 17 registre, iar al registrelor din cancelariile judecătoriilor – de la 45 la 10 registre.
- Din numărul total al curților de apel cel mai mare număr de registre este ținut de specialiștii din cancelaria Curții de Apel Comrat.
- Din numărul total al judecătoriilor ordinare, cel mai mare număr de registre este ținut de specialiștii cancelariei din cadrul Judecătoriei Ialoveni.

Recomandări:

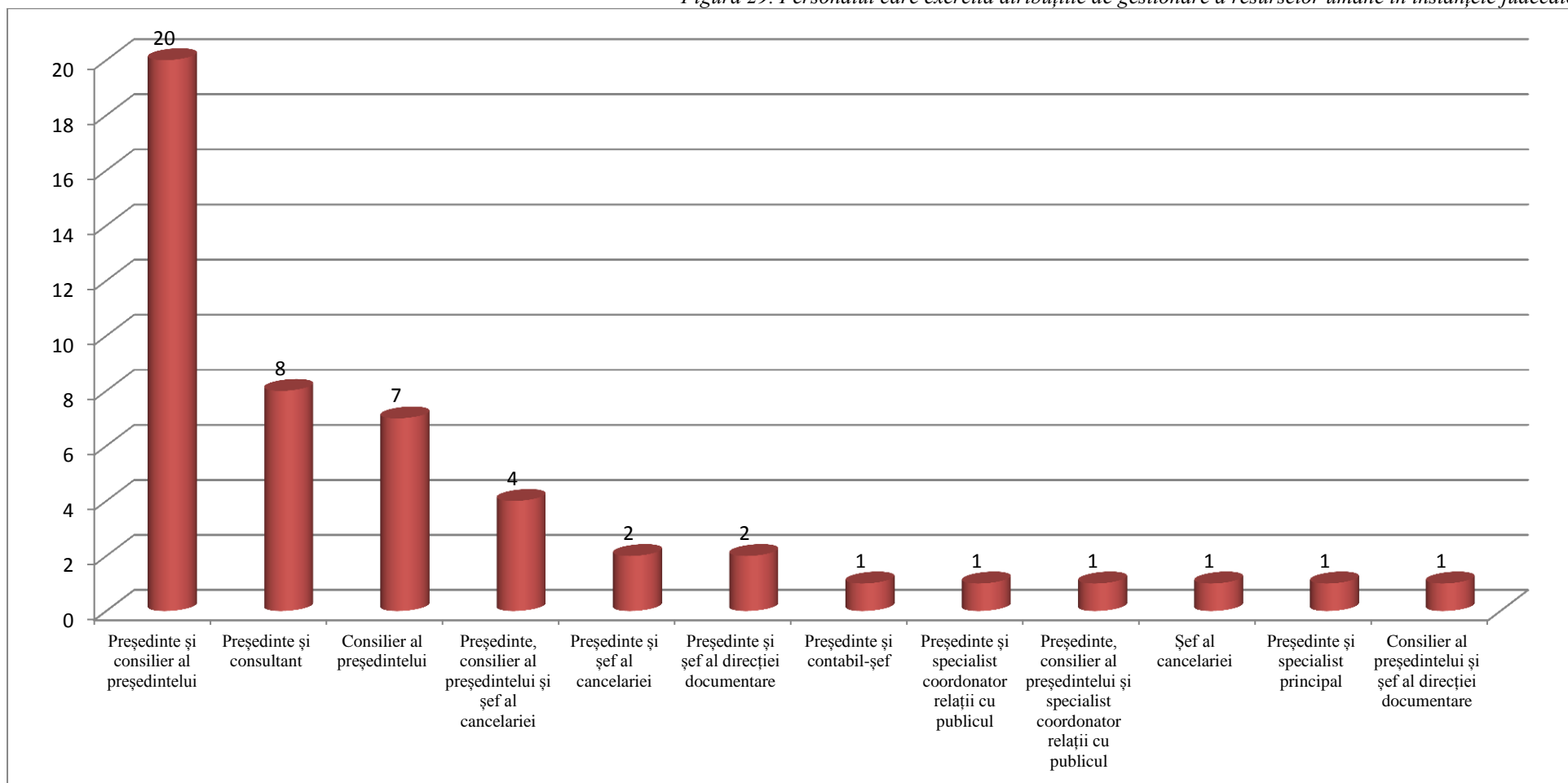
- Elaborarea și aprobarea standardelor naționale de evaluare a numărului necesar de judecători.
- Revizuirea numărului de judecători existent în sistemul judecătoresc și aplicarea metodelor statistice pentru identificarea numărului necesar de judecători în fiecare instanță de judecată, aplicînd astfel de criterii, cum sunt numărul dosarelor parvenite, restanța dosarelor, numărul dosarelor examinate, termenul de examinare a dosarelor și populația deservită.
- Determinarea mecanismului de testare și implementare, la nivel național, a modului electronic de raportare statistică, cu eliminarea treptată a evidenței duble a dosarelor – electronice și pe suport de hîrtie.
- Monitorizarea de către CSM a procesului de eliminare a registrelor de evidență pe suport de hîrtie a dosarelor.
- Asigurarea uniformității procesului de organizare a lucrărilor de secretariat în judecătorii și curțile de apel.
- Elaborarea și implementarea modului electronic de raportare statistică pentru CSJ și operarea modificărilor de rigoare în Instrucțiunea CSJ pentru a reflecta schimbările produse în modul de gestionare și evidență a dosarelor.

IV. RESURSE UMANE ȘI SERVICII PENTRU PUBLIC

Capitolul dat al Sumarului comparativ se va axa pe aspectele problematice identificate în modul de gestionare a resurselor umane și de organizare a serviciilor pentru public în cadrul instanțelor de judecată.

Reieșind din informația prezentată echipei de documentare de către angajații instanțelor de judecată, se poate constata că nici o judecătorie, cu excepția Curții Supreme de Justiție, nu dispune de specialiști în gestionarea resurselor umane în schema de încadrare pentru anul 2011. În același timp, în fiecare instanță de judecată există persoane desemnate de președintele instanței de judecată în vederea îndeplinirii atribuțiilor ce țin de gestionarea resurselor umane. În figura de mai jos este reprezentată frecvența cu care atribuțiile specialistului în resurse umane sunt exercitate de persoanele desemnate în acest sens de președintele instanței (Figura 29).

Figura 29. Personalul care exercită atribuțiile de gestionare a resurselor umane în instanțele judecătorești

Un alt aspect al modului de gestionare a resurselor umane în instanțele judecătorești, care prezintă interes, ține de realizarea atribuțiilor specialistului coordonator relații cu publicul. Funcția dată a fost instituită la 1 ianuarie 2009 în scopul coordonării relațiilor cu publicul, atât în instanța judecătorească, cât și în afara acesteia și sporirii încrederii cetățenilor în sistemul judecătoresc. În urma vizitei de documentare, s-a constatat că nu toate instanțele dispun de un specialist relații cu publicul, atribuțiile acestuia fiind exercitate de alți colaboratori ai instanțelor de judecată (Figurile 30, 31).

Figura 30. Ponderea angajării specialiștilor relații cu publicul

Specialist relații cu publicul angajat în instanță

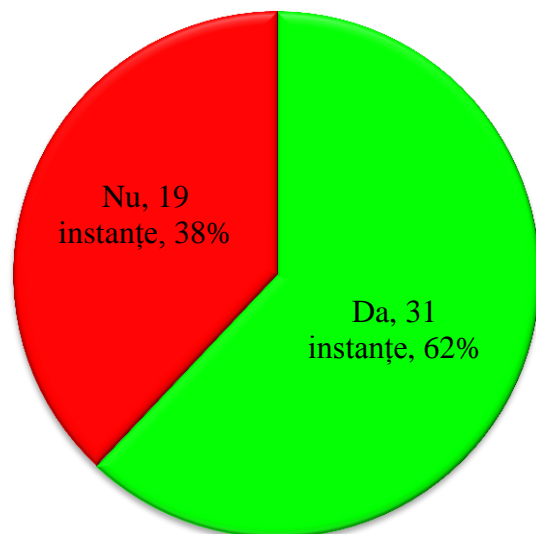
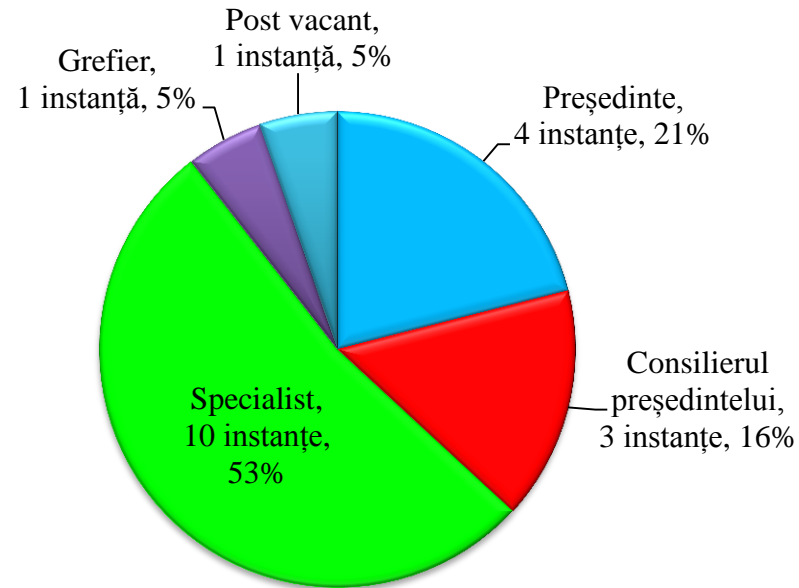

Figura 31. Angajații care exercită funcțiile specialistului relații cu publicul

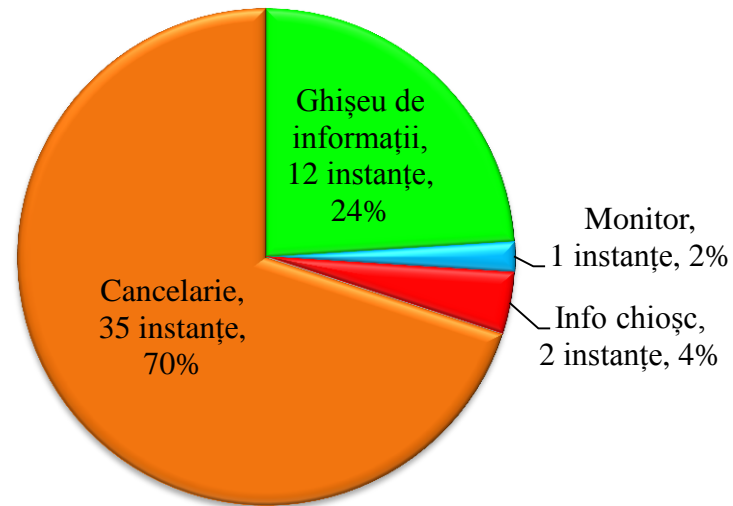
Persoana desemnată pentru executarea atribuțiilor specialistului relații cu publicul

La capitolul servicii pentru public, s-a constatat că accesul cetățenilor la informație nu este asigurat în toate instanțele de judecată prin intermediul birourilor de informații amplasate la intrarea în clădirea judecătorei. Modul de asigurare a accesului la informații a justițiabililor diferă de la o instanță la alta. În unele judecătorei cancelaria îndeplinește atribuțiile biroului de informații, iar în altele este amenajat un ghișeu de informații la intrarea în clădire. Cîteva judecătorei dispun de info-chioșcuri sau monitoare, care asigură accesul cetățenilor la informația despre dosarele aflate pe rol în instanța de judecată (Figura 32).

Figura 32. Mijloace de asigurare a accesului la informație a cetățenilor

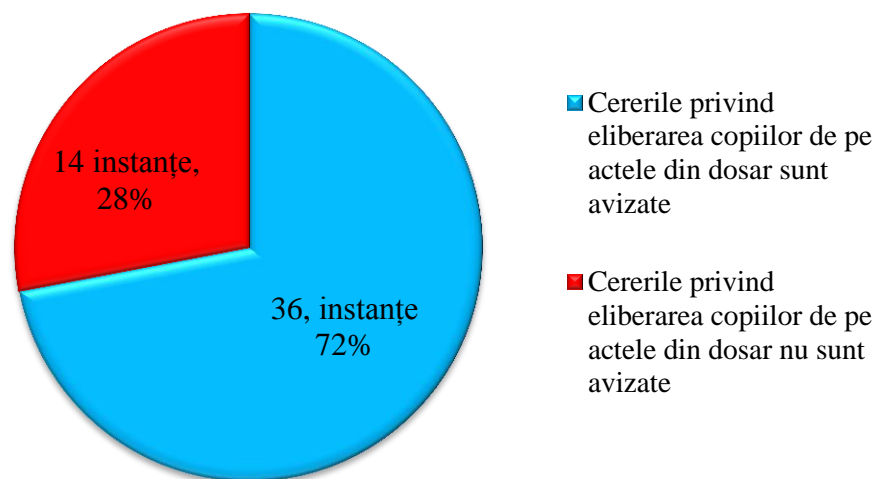
Biroul de informații în instanțele de judecată

O particularitate specifică constatată de echipa de documentare în timpul vizitelor este procedura neuniformă de eliberare a copiilor de pe actele din dosar. Astfel, termenul de eliberare a copiilor variază în instanțele judecătorești de la aceeași zi pînă la zece zile. Mai mult, cererile privind eliberarea copiilor de pe actele din dosar sunt avizate de unii președinți ai instanțelor de judecată. În alte judecătorii, dimpotrivă, nu este aplicată procedura de avizare a cererilor de eliberare a copiilor de pe actele din dosar (Figura 33).

Figura 33. Aplicarea procedurii de avizare a cererilor privind eliberarea copiilor de pe actele din dosar

Avizarea cererilor privind eliberarea copiilor de pe actele din dosar

Concluzii

- Cu unele excepții, în statele de personal ale instanțelor de judecată nu este prevăzută funcția de specialist resurse umane.
- Funcțiile specialistului în resurse umane sunt exercitate de persoane desemnate în acest sens de președintele instanței.
- În 62% din numărul total de judecătorii este prevăzută funcția de specialist relații cu publicul. În alte 38% de judecătorii funcția este exercitată de persoane desemnate în acest sens de președintele instanței, care își cumulează funcția de bază cu funcția de specialist relații cu publicul.
- În 70% de judecătorii cancelaria servește drept birou de informare a cetățenilor. În 24% de judecătorii este amenajat un ghișeu de informații. În 4% de instanțe de judecată este instalat info-chioșcul, iar în 2% de judecătorii există monitor cu afișarea informației despre dosarele aflate pe rol în instanța de judecată.
- Procedura de eliberare a copiilor de pe actele din dosar nu este uniformă. În 72% de judecătorii cererile privind eliberarea actelor din dosar sunt avizate de președintele instanței, iar în alte 28% de judecătorii cererile date nu sunt avizate de președinte.

Recomandări

- Introducerea în statele de personal a specialistului resurse umane și instruirea acestuia.
- Angajarea în cele 32% de judecătorii, în care funcția specialistului relații cu publicul este exercitată fie de grefieri, fie de specialiștii cancelariei, fie de consilierul președintelui, a specialistului coordonator relații cu publicul.
- Amenajarea în fiecare instanță de judecată a unui ghișeu de informații sau procurarea info-chioșcurilor pentru întregul sistem judecătoresc.
- Uniformizarea procedurii de avizare a cererilor de eliberare a actelor din dosare, precum și a termenilor de eliberare a copiilor de pe actele din dosare.

V. BUGET ȘI PROCURĂRI

6.1 FINANȚAREA SISTEMULUI JUDECĂTORESC

Pe parcursul anilor 2009 (executat) – 2012 (aprobat), finanțarea din bugetul de stat (componenta de bază) a sistemului justiției (cu excepția CA Economică¹²) în **valori nominale** a fost în continuă creștere. Astfel, dacă în anul 2009 sistemul a fost finanțat în volum de circa 100 milioane lei, atunci pentru anul 2012 pentru sistemul justiției au fost planificate mijloace financiare în sumă de circa 146,5 milioane lei.

Tabelul 6. Evoluția finanțării sectorului justiției 2009 (executat) – 2012 (aprobat) în valori nominale milioane lei

Ani	Instanțele de fond		Curțile de Apel		CSJ		Total	
	Suma	Rata de creștere, %	Suma	Rata de creștere, %	Suma	Rata de creștere, %	Suma	Rata de creștere, %
2009	62.8	-	18.1	-	19.1	-	100.0	-
2010	81.0	28.9%	20.9	16.0%	18.5	-3.3%	120.4	20.4%
2011	95.7	18.2%	21.8	4.4%	18.0	-2.8%	135.5	12.5%
2012	102.7	7.3%	23.7	8.3%	20.1	11.8%	146.5	8.1%

Sursa: BOOST, Ministerul Finanțelor, formularele nr. 1 și nr. 2 prezentate de instanțe

Totuși, deși volumul finanțării sistemului justiției în valori nominale este în creștere de la an la an, rata de creștere, din an în an, înregistrează o dinamică descendentă. Astfel, dacă în anul 2010, rata de creștere a finanțării sistemului justiției în valori nominale a fost de 20,4% față de anul 2009, atunci pentru anul 2012 rata de creștere a finanțării sistemului justiției va fi de doar 8,1% față de 2011.

Pentru a vedea dinamica finanțării sectorului justiției în **valori reale**, volumul finanțării a fost ajustat la rata inflației. Tabelul 7 prezintă volumul finanțării în valori reale a sectorului justiției față de anul precedent, ținând cont de rata inflației înregistrată în anul de referință.

¹² În anul 2012 CA Economică a fost lichidată și această instanță nu a fost inclusă în analiza comparativă efectuată

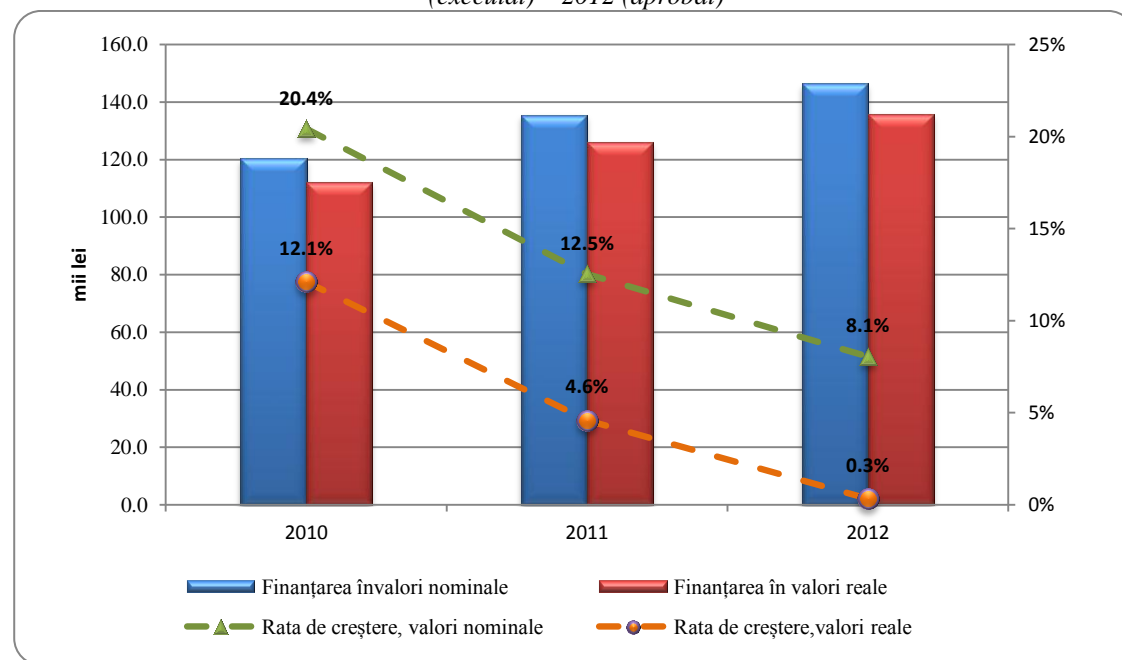
Tabelul 7. Evoluția finanțării sectorului justiției 2009 (executat) – 2012 (aprobat) în valori reale milioane lei

Ani	Rata inflației	Instanțele de fond		Curțile de Apel		CSJ		Total	
	%	Suma	Rata de creștere, %	Suma	Rata de creștere, %	Suma	Rata de creștere, %	Suma	Rata de creștere, %
2009	-	62.8	-	18.1	-	19.1	-	100.0	-
2010	7.4%	75.4	20.0%	19.5	8.0%	17.2	-10.0%	112.1	12.1%
2011	7.6%	88.9	9.8%	20.3	-3.0%	16.7	-9.7%	125.9	4.6%
2012	7.7%	95.3	-0.4%	21.9	0.6%	18.7	3.9%	135.9	0.3%

Notă: Rata inflației pentru anii 2010 și 2011 din baza de date a BNS, iar pentru anul 2012 prognozată la elaborarea Bugetului de Stat, Ministerul Finanțelor

Graficul de mai jos prezintă dinamica volumului de finanțare și a ratei de creștere a finanțării (în valori nominale și valori reale) a sectorului justiției pe parcursul anilor 2010 (executat) – 2012 (aprobat).

Figura 34. Finanțarea sectorului justiției pentru anii 2010 (executat) – 2012 (aprobat)

Finanțarea sistemului justiției poate fi privită și prin prisma veniturilor totale ale Bugetului de Stat. Tabelul de mai jos prezintă o astfel de informație.

Tabelul 8. Ponderea finanțării sectorului justiției în Veniturile totale ale Bugetului de Stat

Indicatori	2009	2010	2011	2012
Veniturile totale ale BS, mil. lei	13,568	17,168	18,639	21,033
Volumul de finanțare a sistemului justiției, mil. lei	100.0	120.4	135.5	146.5
Ponderea finanțării sistemului justiției în veniturile totale ale BS, %	0.7%	0.7%	0.7%	0.7%

Sursa: Rapoartele de executare a Bugetului de Stat, Ministerul Finanțelor

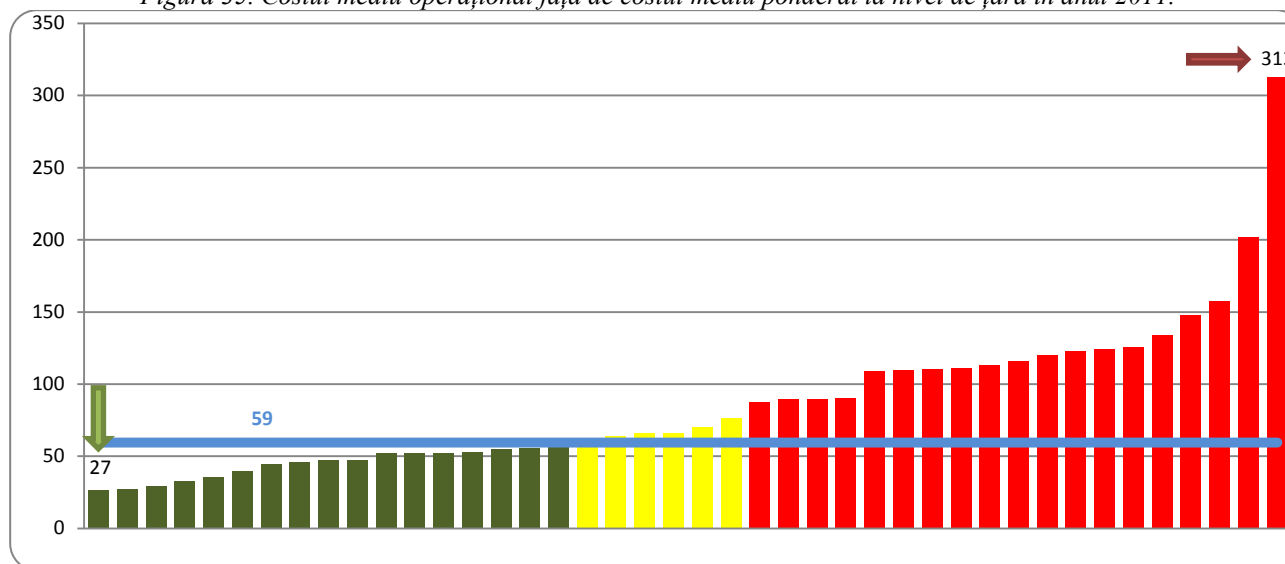
Raportînd volumul de finanțare al sectorului justiției la veniturile totale la Bugetul de Stat, ajungem la concluzia că cel puțin în perioada anilor 2009 (executat) – 2012 (aprobat) sectorul a beneficiat și va beneficia de o finanțare la un nivel constant de 0,7% din veniturile totale ale Bugetului de Stat.

Astfel, se poate de constatat următoarele:

- rata de creștere a finanțării sectorului justiției (atît în valori nominale, cît și în valori reale) din an în an se reduce comparativ cu anul precedent;
- deși la planificarea bugetului instanțelor se ține cont de rata inflației prognozată, metodologia utilizată nu asigură, în unele cazuri, acoperirea fenomenului inflaționist;
- în raport cu veniturile Bugetului de Stat, cel puțin pentru anii 2009 (executat) – 2012 (aprobat) finanțarea sectorului justiției se menține la un nivel constant.

Pe lîngă cele menționate anterior, metodologia utilizată în prezent la planificarea bugetului instanțelor (cel puțin instanțelor ordinare) nu asigură repartizarea echitabilă a mijloacelor financiare între instanțe. Lipsa echității apare din cauza că la planificarea bugetului nu se ține cont de performanțele instanței. În continuare se prezintă o analiză a rezultatului planificării existente a bugetului instanțelor ordinare. Pentru analiza în cauză s-a luat un indicator de performanță – *costul mediu operațional per dosar examinat*. Acest indicator este calculat ca raport dintre cheltuielile operaționale ale instanței și numărul de dosare examinate de instanță. Cheltuielile operaționale conțin cheltuielile instanței cu excepția cheltuielilor de personal, plata serviciilor comunale, achiziționarea mijloacelor fixe, investițiile capitale și reparațiile (curente și capitale). Această grupare a cheltuielilor a fost efectuată pentru a asigura uniformitatea categoriilor de cheltuieli între instanțe la compararea acestora. Calculele au fost efectuate în baza datelor statistice prezentate de Departamentul de Administrare Judecătorească. La fel, a fost determinat un *cost mediu operațional ponderat la nivel de țară* față de care se propune de a se face comparație pentru fiecare instanță.

Figura 35. Costul mediu operațional față de costul mediu ponderat la nivel de țară în anul 2011.

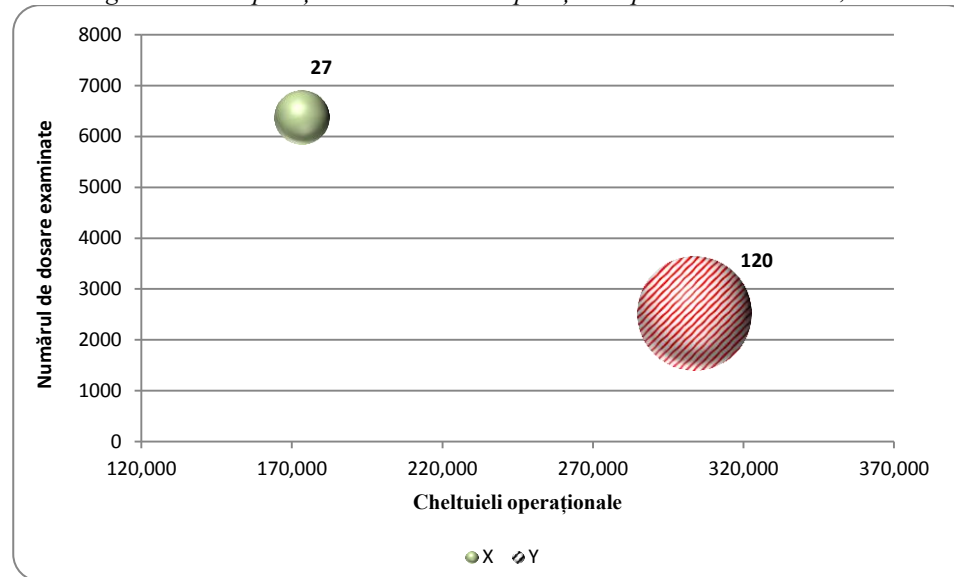

Din grafic se vede că există o discrepanță foarte mare dintre:

- valoarea minimă și maximă a costului mediu operațional per dosar examinat (de la 27 lei la 313 lei);
- costul mediu operațional ponderat la nivel de țară (care este de 59 lei) și valoarea maximă a costului mediu operațional per dosar examinat.

O altă metodă de analiză care evidențiază repartizarea neechitabilă a mijloacelor financiare între instanțe este compararea finanțării a două instanțe identice din punct de vedere al numărului de judecători și a structurii cheltuielilor operaționale. În continuare se propune un grafic ce prezintă costul mediu operațional per dosar examinat din cadrul instanțelor analizate. În scopul evitării unor reacții nedorite, denumirea instanțelor a fost modificată în X și Y.

Figura 36. Comparația costului mediu operațional per dosar examinat, 2011

Notă: Volumul bilei indică costul mediu operațional per dosar examinat

Astfel, în baza graficului se poate constata că sistemul existent de finanțare a instanțelor judecătorești nu ține cont de performanța instanțelor. Instanța X în anul 2011 pentru a examina un dosar a avut disponibil 27 lei față de 120 lei utilizați de către instanța Y. **Este important de atenționat că acest grafic nu prezintă faptul că instanța Y în anul 2011 trebuia să obțină o finanțare mai mică sau instanța X o finanțare mai mare. Acest grafic demonstrează gradul existent de echitate în finanțarea instanțelor.**

Se merită de atras atenția asupra cheltuielilor pentru procurarea serviciilor poștale (timbre și plicuri poștale). Acestea dețin o cotă de circa 80% din cheltuielile de telecomunicații și de poștă. Cheltuielile mari sunt rezultatul nu doar a costurilor ridicate la serviciile de poștă dar și a lipsei utilizării tehnologiilor performante existente în domeniul serviciilor de poștă. În prezent, în toate instanțele ordinare aplicarea timbrelor poștale este manuală. Ținând cont de numărul foarte mare de transmișori poștale, această procedură este una anevoioasă și de lungă durată. În plus, pe lângă costuri directe, procedura existentă mai implică și costuri indirecte cum ar fi timpul, cheltuielile de deplasare la oficiul poștal etc. În acest context, apare necesitatea stringentă de a utiliza tehnologiile performante existente în domeniul serviciilor poștale. Este evident că procurarea acestor tehnologii presupune cheltuieli mari imediate, dar pe termen lung, tehnologiile moderne se recuperează prin economiile pe care le oferă față de lucrul manual utilizat în prezent. Este necesar de efectuat un studiu cost-eficiență cu privire la utilizarea potențială a tehnologiilor moderne.

6.2 AUTOMATIZAREA CONTABILITĂȚII

În condițiile în care piața IT oferă foarte multe opțiuni de aplicații pentru ținerea automatizată a evidenței contabile, este straniu faptul că în cadrul sistemului judecătoresc există multe instanțe care țin evidența contabilă manual. Astfel, din numărul total de judecătorești ordinare, în 21 de instanțe evidența contabilă se ține manual. Este și mai grav să constatăm că o instanță, în scopul automatizării contabilității, nu a găsit o altă soluție decât să folosească un soft

nelicențiat. Suplimentar la aceste instanțe pot fi adăugate încă 2 instanțe în care se ține o evidență parțial automatizată (doar un compartiment al evidenței contabile se duce automatizat, restul manual). În continuare este prezentată lista instanțelor cu situația la zi.

Tabelul 9. Automatizarea evidenței contabile

Nr.	Judecătoria	Manuală	Automatizată	Parțial
1	Basarabeasca	Da		
2	Bender	Da		
3	Călărași	Da		
4	Cantemir	Da		
5	Cimișlia	Da		
6	Comrat	Da		
7	Dondușeni	Da		
8	Dubăsari	Da		
9	Edineț	Da		
10	Fălești	Da		
11	Florești	Da		
12	Ialoveni	Da		
13	Leova	Da		
14	Ocița	Da		
15	Rezina	Da		
16	Sîngerei	Da		
17	Șoldănești	Da		
18	Ștefan Vodă	Da		
19	Telenești	Da		
20	Ungheni	Da		
21	Vulcănești	Da		
22	Anenii Noi		Da	
23	Bălți		Da	
24	Briceni		Da	
25	Cahul		Da	
26	Căușeni		Da	
27	Ceadăr-Lunga		Da	
28	Comercială		Da	
29	Criuleni		Da	
30	Drochia		Da	
31	Glodeni		Da	
32	Orhei		Da	
33	Rîșcani		Da	
34	sec. Botanica		Da	
35	sec. Buiucani		Da	
36	sec. Ciocana		Da	
37	sec. Centru		Da	
38	sec. Rîșcani		Da	

39	Soroca		Da	
40	Strășeni		Da	
41	Taraclia		Da	
42	CA Chișinău		Da	
43	CA Bălți		Da	
44	CA Bender		Da	
45	CA Cahul		Da	
46	CA Comrat		Da	
47	CSJ		Da	
48	Hîncești		Da	Da
49	Nisporeni		Da	Da
	Total	21	26	2

Sursa: Informația colectată în timpul vizitelor de documentare

6.3 PROCURĂRI

Achizițiile în cadrul instanței se efectuează conform cadrului legal existent în acest domeniu. De partea tehnică a achizițiilor publice se ocupă, în fiecare instanță, de la caz la caz, Consilierul președintelui și/sau Contabilul-șef, deși conform fișelor de post, de achiziții trebuie să se ocupe doar Consilierul.

În prezent nu există o unitate specializată care s-ar ocupa de achiziții publice centralizat pe unele poziții. Din acest considerent personalul instanței este implicat în toate achizițiile publice. În acest scop, în unele cazuri, responsabilii trebuie să parcurgă sute de kilometri spre Chișinău pentru a depune actele necesare efectuării achizițiilor publice. În cazul în care actele sunt perfectate corect, acestea sunt primite de Agenția de Achiziții Publice (agenție), însă în multe cazuri acestea sunt incomplete, fapt ce impune responsabilii să se deplaseze înapoi și astfel procedura de achiziții să se rețină. În una din instanțele vizitate s-a menționat că a fost un caz când actele au fost perfectate conform modelului prezentat de Ministerul Justiției, dar nu au fost primite de agenție, fiind necesar să fie re-perfectate conform cerințelor ultimei instituții. La fel, lipsa procurării centralizate ratează posibilitatea obținerii unei reduceri ce poate fi oferită la procurarea cantităților mai mari de unități. Drept exemplu ar putea servi procurarea în anii 2011-2012 a automobilelor pentru unele instanțe. Astfel, în anul 2011, pentru 15 instanțe au fost procurate automobile în valoare totală de circa 3,1 milioane lei. Automobilele au fost procurate de fiecare instanță individual. În cazul în care procurarea automobilelor ar fi fost efectuată centralizat, practica existentă ne demonstrează că dealerii puteau să ofere o reducere la valoarea totală de achiziționare. Să presupunem că la procurarea centralizată a automobilelor se putea aplica o reducere de 5% de la valoarea contractului. În rezultat, se putea obține o economie de circa 155 mii lei. O situație similară este și pentru anul 2012, în care se putea obține o economie similară anului precedent. Deci în total, din cauza că procurările automobilelor au fost individuale, posibil s-a ratat șansa de a obține o economie de circa 300 mii lei.

Un alt motiv care indică beneficiul achizițiilor centralizate este obținerea de economii din deplasările pe care responsabilii din cadrul instanțelor trebuie să le facă la Chișinău pentru a depune sau înregistra actele necesare achizițiilor publice conform procedurii.

Un al treilea argument ar fi că legislația în domeniul achizițiilor publice este în permanentă perfecționare, fapt ce condiționează organizarea mai multor seminare de instruire. Organizarea acestora, la fel, necesită mijloace financiare pentru asigurarea deplasărilor, fapt ce împovărează bugetul instanței și limitează alocarea mijloacelor financiare în alte scopuri.

Concluzii

În concluzie se pot constata următoarele:

- Planificarea existentă a bugetului instanțelor, nu în toate cazurile, asigură acoperirea efectului inflaționist.
- Metoda existentă de planificare a bugetului instanțelor nu are la bază performanța ultimelor, fapt ce duce la o repartizare neechitabilă a mijloacelor financiare disponibile sectorului.
- 50% din numărul instanțelor ordinare duc evidența contabilă manual.
- Lipsa unei unități ce s-ar ocupa centralizat de procurări pe unele poziții duce la ratarea unor potențiale economii.
- Personalul care este implicat în procedurile de achiziții publice necesită o instruire continuă în domeniu.
- Utilizarea aplicării manuale a timbrelor poștale favorizează creșterea cheltuielilor directe și indirecte pentru serviciile poștale.

Recomandări

- De analizat posibilitatea modificării procedurii de planificare a bugetului instanței. În special, de a identifica indicatorii de performanță care ar sta la baza planificării bugetului, astfel ca să se asigure o echitate între bugetul pus la dispoziția instanței și efortul depus de aceasta.
- De a întreprinde măsurile necesare pentru asigurarea procurării unei aplicații contabile pentru ținerea evidenței contabile automatizate și asigurarea instruirii în utilizarea acesteia.
- De analizat posibilitatea instituirii unei unități ce s-ar ocupa de organizarea achizițiilor publice centralizat pe unele poziții. O astfel de unitate poate fi instituită în cadrul actualului DAJ sub forma unei secții.
- De analizat posibilitatea procurării utilajului de francare sau a altor tehnologii existente, dar nu înainte de a face un studiu cost-eficiență asupra opțiunilor posibile. De dorit ca procurările să fie efectuate centralizat.
- Reieșind din faptul că legislația în domeniul achizițiilor publice se modifică permanent, pe de o parte, și fluctuația mare a personalului în cadrul instanțelor, pe de altă parte, este oportun ca Institutul Național de Justiție să organizeze o dată la șase luni seminare de instruire a responsabililor de achiziții publice din cadrul instanțelor în tehnicile și actele utilizate în procedura de achiziții publice.